

BROEN

KATOLSK KIRKEBLAD NR. 4 - 2007

Biskoppelig jubileum

s. 31

BISKOPENE GRAN OG EIDSVIG I PROSESJON INN I ST. OLAV DOMKIRKE I ANLEDNING DERES JUBILEUM. FOTO (M): © KRISTINA SOLUM

• Ordenssøstre jubilerer, s. 4 • Stavkirker i Norge, s. 12 • Kinas katolikker, s. 16

Amnesty og den brutale virkelighet

PÅ SITT MØTE I MEXICO i sommer, vedtok Amnesty International (AI) "å støtte en avkriminalisering av abort, å sikre at kvinner har tilgang til helse-tjenester når det oppstår komplikasjoner etter abort, og å forsvare kvinners tilgang til abort, innen en rimelig grense for hvor langt man har kommet i svangerskapet, når deres helse eller menneskerettigheter står i fare." Den høyt respekterte menneskerettighetsorganisasjonen la derved bort sin nøytralitet i abortspørsmålet og vil nå kjempe for lovfestet rett til abort i tilfeller av voldtekt og incest.

Beslutningen, som ble tatt til tross for kraftig motstand fra flere av AIs sentrale støttespillere, med Den katolske kirke i spissen, har møtt krass kritikk. Enkelte katolske kirkeledere har sågar oppfordret katolikker til å trekke støtten til AI. Andre holder fast at dette er opp til den enkeltes samvittighet.

Det er klart at Den katolske kirke alltid vil og må kjempe for retten til liv. Kvinners rettigheter kan ikke settes opp mot barnets rettigheter. Når det er sagt, er dilemmaet vi her står overfor inn i ryggmargen brutalt. Hvem av oss kan se en dypt traumatisert kvinne, som er svanger etter voldtekt i krig, risikerer straff og utstøtelse av fellesskapet, ikke har tilgang til helsetjenester og lever under umenneskelige forhold, inn i øynene og virkelig forventer at hun makter å bære fram barnet? En slik argumentasjon møter gjerne den adekvate innvending at vi aldri kan lovfeste noe på grunnlag av de ekstreme eksempler. Det tragiske faktum her er imidlertid at situasjonsbeskrivelsen ikke er et ekstremtilfelle.

Dette er en realitet for mange kvinner i krig. Systematisert og seksualisert vold brukes som strategi for etnisk rensning, som tortur for å fremskaffe informasjon, for å spre frykt, for å drive folk på flukt, for å bryte ned familiebåndene som holder samfunnet sammen, for å nedverdige og straffe. Kvinner i krig bærer ekstreme byrder, og utholdenheten disse utviser er nesten uten grenser. Likevel har situasjonen lenge vært oversett eller tiet i hjel – til tross for at voldtekt og andre former for seksuell vold i krig er forbudt ved internasjonal humanitær lov, med grunnlag i Genevekonvensjonen fra 1949 og tilleggsprotokollen fra 1977. Den internasjonale straffedomstolen definerer det som krigsforbrytelser. I verden i dag er vold mot kvinner blant de største brudd på menneskerettighetene. Ifølge Verdensbanken utgjør vold mot kvinner en global helsetrusel på linje med Hiv/Aids. Selv ikke hjelpearbeidet har tilstrekkelig tatt problematikken inn over seg, ved at den humanitære hjelpen ofte ikke er tilpasset kvinners behov for blant annet vern mot seksuelle overgrep i flyktningleirer.

Vold mot kvinner skjer imidlertid ikke bare i krig. Vold i hjemmet er en av hovedårsakene til skader og død blant kvinner i hele verden. De tunge tallene sier at hver fjerde kvinne utsettes for vold i nære relasjoner. Det forekommer dessverre også i våre hjem i Norge. Ofte anses dette som en privatsak, det foregår bak lukkede dører, og det snakkes vanskelig høyt om. Vold mot kvinner er ingen kvinnesak, heller ikke en privatsak. Vold mot kvinner er krenkelse av grunnleggende

menneskerettigheter og angår oss alle. FNs Kvinnekonvensjon av 1979 sier at privat vold er brudd på menneskerettighetene og derved en kriminell handling. Kirken fordømmer vold mot kvinner – det står i alvorlig motsetning til kjærligheten – og slår fast at voldtekt alltid er en ond handling.

Det er vanskelig for oss å fatte den brutale virkelighet mange kvinner lever under – både ute og hjemme. Flere som leser dette er nok også utsatt. Tause som voldsofre gjerne er, og beskyttet som andre av oss er, tvinges vi som regel ikke til å se disse kvinnene i øynene og forholde oss til hva vi ser. AI skal ha all ære for å løfte dem og deres rettigheter fram. Som kristne plikter vi å ta utfordringen på alvor og tørre å møte de vanskeligste blikk. Like fullt må det være lov å hevde at organisasjonen går i en grøft ved å kjempe for lovfestet rett til abort – selv ved graviditet etter voldshandling. Kvinnes menneskerettigheter og det brutale dilemma kvinner kan tvinges inn i, løses ikke ved å på papiret frata barnet dets meste grunnleggende menneskerettighet. Vi plikter samtidig å kunne møte ethvert barns blikk. Vi må derfor fortsette kampen for retten til liv. Vi plikter imidlertid også, mens vi kjemper kampen for det ufødte liv, å med like stor styrke kjempe for kvinners rettigheter.

KD

BROEN - Katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950-78) og «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950-68)

Utgis av: Norsk Katolsk Bisperåd.
Nr. 4. 2007 Årg. 48. ISSN 0804-9297
Oslo Katolske Bispedømme Tlf.: 23 21 95 03
Trondheim Stift Tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift Tlf.: 77 68 56 04

Adresse: Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01
E-post: broen@katolsk.no
WWW: www.katolsk.no/broen

Redaksjonssekretær:
Kristina Solum (KS) Tlf.: 23 21 95 03

Korrespondent Nord-Norge:
Thomas Sivertsen (TS). Tlf.: 75 56 34 81
Midt-Norge-kontakt:
Stiftskontoret Tlf.: 73 52 77 05, Faks: 73 52 87 90

Redaktør:
Kristine Dingstad (KD)

Redaksjon:
Sr. Anne Bente Hadland OP (ABH)
Per Einar Odden (i permisjon) (PEO)
Heidi Haugros Øyma (HHØ)
Gunnar Wicklund Hansen (GWH)

Grafisk utforming:
Peter Bjerke

Forsiden:
Fra prestevilesjubileet til biskopene Gran og Eidsvig i St. Olav domkirke.
Foto: Kristina Solum

Trykk: JMS Mediasystem AS
Opplag: 26.400

Gaver til Broen fra utlandet:
DnB Nor Bank ASA
Postadresse
0021 Oslo

BIC: DNBANOKKXXX
IBAN: N00416022553767

St. Magnus menighet

– en flerkulturell menighet på Romerike

Av Åse Aam

St. Magnus menighet har ca. 3400 registrerte medlemmer. Under halvparten er født i Norge, mens de andre kommer fra i alt 84 ulike land. De største nasjonalitetsgruppene er fra Vietnam, Filippinene og Polen, men også Chile og Sri Lanka er representert med omlag 100 medlemmer hver. Dette viser at den katolske menigheten på Romerike er en verdenskirke i miniatyr, med sterke innslag fra land som har vært preget av krig og konflikt i den siste mannsalderen. Flyktningarbeidet har derfor stått sentralt siden de første båtflyktningene kom til Romerike i 1978. Dessuten har storflyplassen på Gardermoen fått ringvirkninger for menighetens vekst, slik at antallet menighetsmedlemmer er mer enn fordoblet siden midten av 1990-tallet. Men store forandringer står for døren. Fra første søndag i advent 2007 har biskopen besluttet at St. Magnus menighet skal deles i tre. Kongsvinger og Glåmdalen skilles ut som egen menighet. På Øvre Romerike vil Jessheim danne sentrum i en ny menighet, mens St. Magnus vil bli menighetskirken for katolikkene som bor på Nedre Romerike.

Drift på dugnad

Hver søndag feires det messer på flere språk. Norsk, engelsk og polsk er fast, og en gang i måneden feires det messe på vietnamesisk, tamil og tagalog. Tre kor synger i søndagsmessene: et norsk, et vietnamesisk og et engelskspråklig. Ellers har katekese en bred plass i menighetens liv. Religionsundervisning blir gitt på norsk og vietnamesisk. I våres gikk 50 barn i menigheten til førstekomunion, og ca. 40 ungdommer ble fermet. Ulike dugnadsgrupper står for rengjøring, kirkekaffe, økonomi, oppussing og årlige arrangementer som juletefest, St. Magnusfest og sommerfest. Denne høsten skal ungdomslaget få en ny start. Ellers har Formiddagstreff for eldre under ledelse av sr. Andrea Kampshoff CJS

månedlige møter og en årlig utflukt. Caritasgruppen driver solidaritets- og omsorgsarbeid. De har ansvar for fasteaksjonen, menighetens prosjekt i Uganda og de arrangerer påskefrokost for menighetens medlemmer.

Søstrenes virksomhet

Siden starten har en søsterkongregasjon bodd og virket i menigheten med utadrettet virksomhet. I 1952 startet St. Elisabethsøstrene barnehage i Lillestrøm. De drev dette arbeidet til 1979. Utallige barn har hatt sitt første møte med Den katolske kirke før skolepliktig alder. Søstrene bygde så et pleiehjem for eldre søstre på eiendommen sin i Alexander Kielandsgate, men etter 44 års virke i Lillestrøm forlot Elisabethsøstrene byen i 1996. Mange hadde vært knyttet til nonnene, og savnet etter dem var stort. Da maristene hadde virket i Lillestrøm i fem år, lyktes de med å få en ny søsterkongregasjon til byen i 2002. Denne gangen var det en gruppe St. Josephsøstre som dannet en liten kommunitet i Hurdalsgata.

Søstrenes nærvær, forbønn og deltakelse i menighetens liv er høyt verdsatt.

Prisbelønnet kirkebygg

I 1988 ble den nye St. Magnuskirken innviet av biskop Gerhard Schwenzer. Arkitekt for bygget var Kjell Lund, den samme arkitekten som hadde tegnet St. Hallvard kirke på Enerhaugen. Også vår kirke har mottatt flere priser for interessant arkitektur. Dette var det tredje kirkerommet viet til formålet siden den første messen i Lillestrømområdet ble feiret hos familien Christensen i 1949. I 1952 kjøpte bispedømmet et hus i Halvdansgate, som fungerte som prestebolig og barnehage, mens hovedrommet ble benyttet som kapell. Pastor Alf Ingvald Høgh, som virket som omsorgsfull prest for menigheten i 25 år, stod for arbeidet med St. Magnus kirke i Romeriksgata. Bygget stod ferdig i 1957, og samtidig ble St. Magnus egen menighet. Ved sognedelingen feirer menigheten 50 år.

Ordens- søstre

– status ved et
jubileum

DET ER I ÅR 150 ÅR SIDEN de første ordenssøstre slo seg ned i Norge igjen etter reformasjonen. Fra en sped begynnelse med to søstre fra den franske kongregasjonen "Filles du Coeur de Marie" (Mariadøtrene), til i dag hvor det samlet er omkring 160 ordenssøstre. Pioneren etablerte seg i Kristiania. Det var en fransk kongregasjon som kom til Norge via Sverige, men som bare var her i fem år. Helt hvorfor de fant å trekke seg tilbake så kort etter at de kom, går ikke klart frem av annalene, sier sr. Else-Britt Nilsen, som arbeider med ordenssøstrenes historie i Norge i nyere tid. "Det var tydelig at det var alvorlige vanskeligheter," sier hun, "de var kommet for å bidra til 'undervisning av pikene i menigheten og arbeid for et vakrere gudstjenesteliv'. Det siste klarte de visst, men skolen var ingen ubetinget suksess." I en redegjørelse fra søstrene selv heter det: "Vi ser med glede at St. Joseph- og St. Elisabethsøstrene med suksess fyller den karitative rolle som Mariadøtrene tidligere alene kunne utøve ..."

"Disse to søsterkongregasjonene overtok etter Mariadøtrene og har betydd så uendelig mye for vår kirkes anseelse i Norge. St. Josephsøstrene av Chambéry kom i 1865 og St. Elisabethsøstrene i 1880", sier hun videre. "Søstrene har fremfor noen andre vært bindeleddet mellom Den katolske kirke og det norske samfunn. Gjennom skolevirksomhet og sykehus – i sær det siste – har de hatt en helt unik kontaktflate med folk flest. Grupper av mennesker som ingen prest eller biskop ville være i nærheten av å komme i kontakt med. Deres fremmede fremtoning til tross, så maktet de å bygge opp en autoritet og en anseelse som har vært og er uvurderlig."

Og det liten tvil om søstrenes betydning. Overalt hvor det ble grunnlagt menigheter fulgte søstrene med. Og de var mange. Fra de to første søstre i Kristiania i 1857, vokste antallet til nærmere 600 på 1940-tallet – da utgjorde de 20 % av katolikkene i Norge – på 1960-tallet var 6 % av landets katolikker ordenssøstre mot ca 0,3 % i dag – et tall som allikevel er mer "normalt". "Årsakene er sammensatte. Barnerike familier og mange kall fra utlandet, ikke minst Tyskland, Nederland og Polen,

en dynamisk politikk fra katolske biskopers side og et stort behov for helseinstitusjoner i Norge hadde ført til et uforholdsmessig høyt antall ordenssøstre i forhold til andre katolikker. Av religiøse institusjoner hadde katolske sykehus i 1940 over halvparten av alle sykehussenger i Norge, og det på en katolsk befolkning på 3000!" "Etter 2. verdenskrig ble kallene færre," fortsetter sr. Else-Britt, "og norske helsemyndigheter satte opp et program som skulle bedre det offentlige sykehusstilbudet. Begge forhold forandret søstrenes situasjon, en forandring som skulle bli enda mer radikal i perioden 1965-75, hvor reformene fra Det annet vatikankonsil også skulle settes ut i livet."

Søstrene sto da overfor en dobbel utfordring: Klosterlivet skulle i støpeskjeen i verdensmålestokk, og lokalt var søstrenes rolle i kirke og samfunn radikalt forandret. Antallet søstre har tilsynelatende rast nedover, men samtidig har det skjedd og skjer det mye på klosterfronten i Norge, sier hun, og peker på det faktum at mens det i løpet av Kirkens første 90 år etter gjenetableringen i 1843 kom 14 nye ordener og kongregasjoner til landet, så har det kommet 10 nye i løpet av de siste 17 år. "Klosterlivet har alltid gått i bølger," sier hun, "og klostrene avspeiler de samfunn vi lever i på godt og vondt. Den mangel på stabilitet som gjør seg gjeldene på skilsmissestatistikken, ser vi også i klostrene. Vi ser også at noen kongregasjoner dør ut, mens nye vokser frem. Var det sosiale kall til sykepleie og skole som drev kvinner til klostrene i første halvdel av det forrige århundre, så er det ofte det mer spesifikt 'religiøse' som driver unge kvinner dit i dag; liturgi, bønn, stillhet og liv i fellesskap. Klostrene fremstår i dag som 'åndelige hospitalet' som mange mennesker søker seg til uten nødvendigvis å ville slutte seg til dem. Men de søker åndelig veiledning, fornyelse og ro." Sr. Else-Britt ser på ingen måte mørkt på fremtiden: "Fortsatt går norske kvinner i kloster. I dag er det ca 20 norskfødte søstre, og fortsatt kommer majoriteten fra Tyskland. Men bildet endrer seg. Flere av de nye kommer langveisfra: Filippinene, India, Indonesia, Mexico, USA og Vietnam – helt i tråd med innvandringen forøvrig." Heller ikke det er nytt, skal vi

tro sr. Else-Britt som henviser til utvandringsbølger til andre kontinenter hvor prester og ordensfolk fulgte i kjølvannet av sine landsmenn for å sørge for dem. "Også det ser vi tydelig i det katolske Norge i dag, og det er både en normal og ønsket utvikling," avslutter hun.

ABH

Programmet for feiringen i Oslo:

Kallsmesse i St. Olav domkirke, fredag den 5. oktober kl. 18.00

Seminar i Mariagården Akersveien 16, lørdag den 6. oktober:

"Tre blikk på ordenssøstre: lokalt, globalt og interreligiøst" med sr. Else-Britt Nilsen OP, sr. Zenaida S. Nacpil OP, religionshistoriker Per Kværne.

Påmelding:

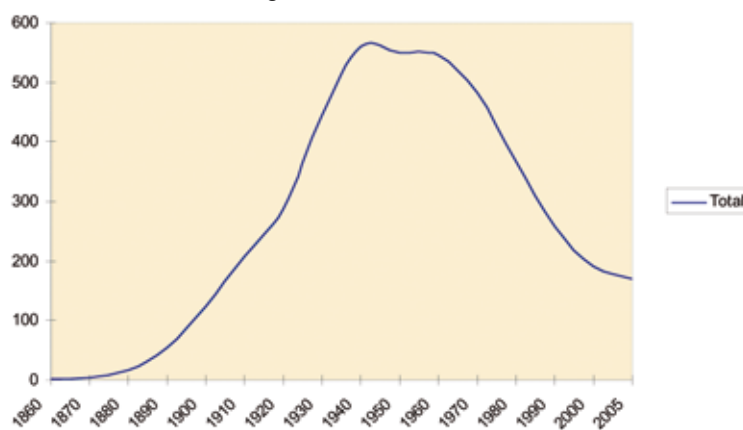
Anne.Bente.Hadland@katolsk.no

Også høymessen i St. Olav søndag den 7. oktober vil bære preg av at ordenssøstre jubilerer.

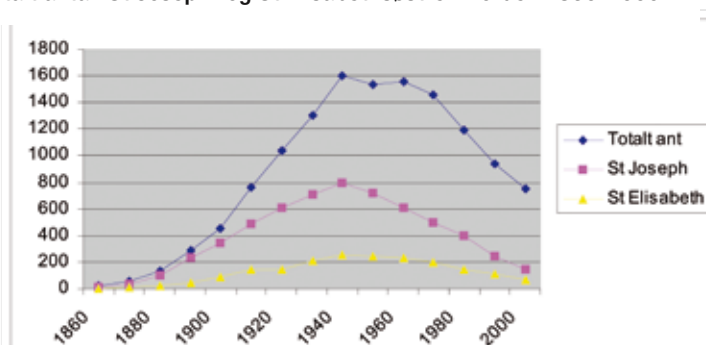
I. Kvinnelige ordenssamfunn/kongregasjoner i Norge fra 1857-2007

Navn	Fra	Periode
Mariadøtrene (Société des Filles du Coeur de Marie)	Frankrike	1857-1862
St. Josephsøstre av Chambéry	Frankrike	1865-
St. Elisabethsøstre (av Neisse, Schlesien)	Tyskland	1880-
Søstre av Det hellige Sakrament (Soeurs Zélatrices du Saint Sacrement)	Frankrike	1888-1891
Franciskanerinnene (Franciscaines de la Miséricorde)	Luxembourg	1891-1902
St. Franciskus Xaveriussøstre	Norge	1901-
St. Carolus Borromeussøstre	Nederland	1923-
St. Antoniuissøstre	Nederland	1924-2002
Vår Frue søstre (Our Lady School Sisters)	Nederland	1924-1934
Dominikanerinnene av Notre-Dame de Grâce	Frankrike	1928-
Dominikanerinnene (kontemplative - Lunden)	Frankrike	1951-
Dominikanerinnene av Stone-kongregasjonen	England	1953-2007
Jesu små søstre	Frankrike	1953-2007
St. Bonifatius Institutt	Tyskland	1962-
Karmelittnonnene (Tromsø)	Island/Polen	1990-
Søstre av det hellige kors av Qui Nhon	Vietnam	1991-
Dominikanerinnene (St. Katarina av Siena, Manilla)	Filippinene	1991-2002
Klarissene (Larvik)	Storbritannia	1995-
Birgittasøstre (Hesselblad)	Italia	1998-
Cistercienserinnene (Tautra)	USA	1999-
Missionary Servants of The Holy Trinity	Filippinene	1999-
Nestekjærlighetens misjonærer (Missionaries of Charity - apostolske)	India	2002-
Søstre av det hellige kors av Nha Trang	Vietnam	2003-
Dominikanerinnene (Our Lady of Remedies)	Filippinene	2005-

II: Antall søstre i Norge 1860-2005.

III: Totalt antall katolske søstre (noviser inkludert) og totalt antall St Joseph- og St Elisabethsøstre i Norden 1860-2000.

IV: Katolske hospitaler i Norge eid av katolske ordener

By og navn på hospitalet:	Periode	Orden:
Hammerfest, <i>St. Vincents</i>	1882-1944	St. Elisabeth
Oslo, <i>Vor Frue</i>	1883-1979	St. Joseph
Fredrikstad, <i>St. Joseph</i>	1887-1971	St. Joseph
Halden, <i>St. Joseph</i>	1887-1972/74	St. Joseph
Trondheim, <i>St. Elisabeth</i>	1887-1982	St. Elisabeth
Porsgrunn, <i>St. Joseph</i>	1894-1976	St. Joseph
Kristiansand, <i>St. Joseph</i>	1891-1967	St. Joseph
Stavanger, <i>St. Franciskus</i>	1898-1973	Franciskanere (Fra 1902 Franciskus Xaverius)
Bergen, <i>St. Franciskus</i>	1898-1946	Franciskanere (Fra 1901 Franciskus Xaverius)
Drammen, <i>St. Joseph</i>	1903-1975	St. Joseph
Tromsø, <i>St. Elisabeth</i>	1907-1972	St. Elisabeth
Arendal, <i>St. Franciskus</i>	1911-1972	Franciskus Xaverius
Bergen, <i>Øyenklinikken</i>	1923-1961	Franciskus Xaverius
Molde, <i>St. Carolus</i>	1923-1967	Charles Borromeo
Hamar, <i>St. Torfinn</i>	1925-1972	Carolus Borromeus
Haugesund, <i>St. Franciskus</i>	1926-1970	Franciskus Xaverius
Harstad, <i>St. Elisabeth</i>	1927-1976	St. Elisabeth
Bergen, <i>Florida</i>	1929-1984	Franciskus Xaverius
Tønsberg, <i>St. Olavs Klinik</i>	1929-1974	St. Elisabeth
Kristiansund, <i>Stella Maris</i>	1934-1956	Carolus Borromeus
Hønefoss, <i>St. Franciskus</i>	1935-1967	Franciskus Xaverius
Oslo, <i>Grefsen Nerveklinikk</i>	1937-1974	St. Joseph
Hammerfest, <i>St. Elisabeth</i>	1949-1979	St. Elisabeth

Kvinnelig ordensliv

– hvorfor det?

Broen har i forbindelse med 150-årsjubileet for ordenssøstre i Norge oppfordret tre av våre søstre til å reflektere over noen spørsmål om kvinnelig ordensliv. De tre representantene er sr. Ane-Elisabet Røer O.P. (AER) fra Katarinahjemmet i Oslo, sr. M. Teresa Hosanna av Jesusbarnet O.C.D. (MTH), priorinne ved Karmel i Tromsø, og sr. Marie-Kristin Riosianu (MKR), St. Josephsøster fra kommuniteten i Akersveien, Oslo.

Sr. Ane-Elisabeth Røer O.P.

Sr. M. Teresa Hosanna av Jesusbarnet O.C.D.

Sr. Marie-Kristin Riosianu C.S.J.

1) Hvorfor er det viktig med kvinnelig ordensliv?

AER: Det kommer an på hva som her forstås med termen "viktig". Hvis man med "viktig" tenker på "viktig" i praktisk eller intellektuell forstand, vil jeg si det ikke er viktig i det hele tatt, selv om denne typen hjelp til tider kan komme godt med i Kirken. Samtidig ville hver av de praktiske og intellektuelle oppgavene som ordenssøstre (og brødre) utfører i dag, like gjerne kunnet blitt utført av andre, ikke bare like godt, men svært ofte enda bedre.

Allikevel vil jeg påstå at ordenslivet er en stor rikdom for Kirken og for dens medlemmer, og som tilstedeværelse er både kvinnelig og mannlig ordensliv av enormt stor betydning ikke bare i Kirken, men også i verden forøvrig. Kanskje spesielt i våre dager som ofte preges av et rastløst jag etter nye mål, er det viktig å ha søstre og brødre som en påminnelse om at det vi alle egentlig er kalt til, er et gudviet liv, et liv i og for vår Herre. Jeg tror det har mindre betydning hva en søster eller bror utretter eller gjør av oppgaver. Derimot er hans eller hennes vilje til å leve et gudviet liv som ordenssøster eller bror av ubegrenset betydning, i den forstand at deres liv også kan hjelpe andre mennesker til Gud.

MTH: Vi gudviede kvinner har en skatt å gi Kirken og våre medmennesker. Den er definert av våre respektive karismer som har et særpreg også i forhold til eventuelle mannlige grener, men rammen består i nettopp det at vi er kvinner, viet til Gud. Av naturen har kvinnen indre rikdommer som Johannes Paul II så vakert kalte "kvinnes geni". Når dette potensialet er viet til Kristus, blir det til en særskilt kraft i Kirkens tjeneste, både på det naturlige og det overnaturlige plan. For øvrig betrakter Kirken seg selv som jomfru, brud og mor, og har i oss synlige tegn på dette mysterium. Ved vår kvinnelig måte å gjennomleve ordenskonsekrasjonen på, fremmes denne åndelige realitet som er av eksistensiell betydning for mennesket. Hvert menneske er kalt til forening med Gud i en ren, udelt kjærlighet og åndelig fruktbarhet. Ordenssøstre skal inspirere og, ofte skjult og indirekte, moderlig verne om menneskesjeler på veien mot dette målet.

MKR: Spørsmålet utfordrer meg. Hvorfor skulle det ikke være viktig? Gud skapte mennesket som mann og kvinne. Sammen skaper de en helhet som er nødvendig for Kirken både som enslige, i ektestanden og i ordenslivet. Kan vi i det hele tatt tenke oss Kirken uten kvinnelig ordensliv? Jeg tenker da på det viktige nærværet, og det vitnesbyrdet hver ordensperson representerer ved sitt gudviede liv, sitt fellesliv og ikke minst ved sin bønn.

Det er med stolthet jeg betrakter Kirkens historie og alle kvinner som har vært med på å prege den med stort mot og lydhørhet overfor Den Hellige Ånds inngivelser. Min egen kongregasjon, grunnlagt i 1650, bærer vitnesbyrd om mot og vidsyn. Under veiledning av p. Jean Pierre Médaille, vår grunnlegger, ble det lagt et grunnlag som er like aktuelt i dag som den gang ... Søstrene skulle leve midt blant folk i små kommuniteter. De skulle ikke skille seg ut verken ved sin klesdrakt, oppgave eller bolig, men ved sin livsform og sitt nærvær. De skulle være åpne og hjelpe til der hvor behovet var størst. Alt skulle gjøres til Guds større ære. Jeg ser det som viktig at kvinner så vel som menn er representert i Ordenslivet. Hvorfor? Fordi vi utfyller hverandre. Vi er kalt til å bruke de gaver som Gud har gitt hver enkelt. For kvinner kan det være lettere å bruke sin empati, sin intuisjon. Vi lever i en tid hvor egokulturen er fremherskende. I den grad vi medlemmer av kvinnelige ordenssamfunn kan leve som en motkultur, er vårt nærvær så absolutt viktig.

2) Hvorfor valgte du selv å leve ordenslivet?

AER: Jeg valgte å leve et ordensliv fordi jeg trodde og tror at Gud har kalt meg til det. Hvorfor Han har kalt meg til det, vet jeg på den annen side ikke, men jeg stoler på at Han vet hva Han gjør, og at resultatet en dag i fremtiden derfor blir godt.

MTH: Jeg må snu litt på det. Det var heller En som valgte meg. Jeg må innrømme at jeg først betraktet det mer som en dom enn et privilegium. Det innebar et radikalt avkall som skremte meg. Samtidig sanset jeg

at det finnes en lykke i å uforbeholdende høre Gud til, og jeg var tiltrukket til Korsets mysterium som en foreningens vei. Det var Sta. Thérèse som smittet meg med tanken, så det skulle falle naturlig å søke svaret i Karmel, men mitt første besøk der gav meg et sterkt inntrykk av at dette ikke var noe jeg kunne klare. Hvordan skjedde det da at jeg etter kort tid ble nonne og fortsatt er det 18 år senere, uten å angre ett øyeblikk? "Du lokket meg, Herre, og jeg lot meg lokke." (Jer 20,7) Valget var altså mer en kjærlighetssak enn et valg av levemåte. Ved inntreden var mye i Karmel ukjent for meg, men jeg har erfart at alt det jeg finner her er svar på mine dypeste lengsler og aspirasjoner, selv de jeg ikke var helt klar over.

MKR: "Dere har ikke utvalgt meg, men jeg har utvalgt dere"... Joh. 15.16 Var det jeg som valgte? Eller var det Gud som valgte meg?

Helt fra tidlig barndom har Gud hatt en stor plass i mitt liv. Egentlig vet jeg

ikke hvor det kom fra, for jeg er ikke oppdratt i et spesielt religiøst hjem.

Som 14-åring ble jeg sendt til Danmark for å gå på skole hos Assumptionssøstrene. Selv er jeg døpt i den ortodokse kirke. Mitt møte med atmosfæren, messefeiringen, daglig rosenkransbønn og sakramentsandakt gjorde noe med meg. Som 17-åring gikk jeg til den første Hellige Kommunion og ble fermet samme år. Frøet til klosterkall ble nok sådd hos Assumptionssøstrene. Øvrig skolegang og to års arbeid i Norges Automobilforbund brakte meg frem til det jeg egentlig ønsket å bli – sykepleier. Jeg tok min utdanning på Vor Frue Sykepleierskole. I de årene gikk tanken på klosterkall inn og ut i mitt sinn. På en måte forsøkte jeg å rømme fra det, men samtidig ble jeg trukket mot det. Jeg gikk så godt som hver dag i den Hellige Messen. I og med at jeg var sykepleieelev hos St. Josephsøstrene, må jeg ærlig si at jeg var ikke så tiltrukket av å inntre der. Men etter hvert som tiden gikk ble jeg mer og mer overbevist om at Gud kalte meg til ordenslivet. Jeg hadde en åndelig

veileder. Da jeg hadde bestemt meg for å ta det opp med ham, gikk jeg først i Kirken og ba om hjelp, og sa til Gud at jeg stolte på den veiledningen jeg ville få. Pateren gjorde "reklame" for St. Josephsøstrene, mens jeg tenkte på Dominikanerinnene. Idet jeg ville protestere husket jeg på hva jeg hadde bedt, og sa: "Jeg kan ikke tenke meg å bli som dem." Men selv sagt var dette et utsagn av en "student" som hadde opplevd søstrene utenifra! Pateren svarte: "Du skal bli slik nettopp Gud har villet at du skal være. Da vil du bli mer lik Ham og mer lik deg selv." Etter den samtalen begynte stenen å rulle. Samme dag som jeg mottok mine papirer som sykepleier, tok jeg toget til Chambéry. Den 15. august er det 46 år siden jeg avla mine løfter. 46 år med oppgaver og utfordringer, med gleder og smerter, men ikke en eneste dag uten at jeg har vært overbevist om Guds kall, samtidig som jeg har levd med vissheten om at uansett hva som skjer vil Han være der og favne om meg.

KS

Caritas-søndag – 30. september 2007:

Verden må forandres!

Vår verden er grunnleggende urettferdig – mens noen lever i trygghet og overflod, opplever mange flere fattigdom, krig og katastrofer. Derfor må verden forandres. Caritas – verdens største nettverk for nødhjelp og utviklingsarbeid – er et av Kirkens redskap for forandring. Caritas' visjon er en kjærlighetens sivilisasjon som innebærer en verden

- som gjenspeiler Guds rike, der rettferdighet, fred, sannhet, frihet og solidaritet råder;
- der den overordnede verdi er menneskets verdighet, fordi mennesket er skapt i Guds bilde;
- der ekskludering, diskriminering, vold, intoleranse og nedverdiggende fattigdom ikke lenger finnes;
- der jordens goder deles av alle;
- der hele skaperverket tas vare på til beste for kommende generasjoner;
- der alle har mulighet til å realisere sitt menneskelige potensial som aktive deltakere i et globalt fellesskap.

I dag er det slik at en global rettferdighet forutsetter en global "omfordeling". I kampen mot fattigdom må vi følge to strategier: Vi må lindre den nøden som finnes gjennom nødhjelp og langsiktig bistand, og vi må arbeide for å forandre den urettferdige verdensorden som tilgodeser de få, og lar flertallet lide.

Caritas ønsker å bidra til denne "omfordelingen". Vi ønsker å bidra til å forandre verden. Dette gjør vi gjennom vårt partnerskap i det internasjonale nettverket av nasjonale Caritas-organisasjoner, Caritas Internationalis. Som solidariske søsken arbeider vi for det felles beste gjennom våre bistandsprosjekter i fattige land, og gjennom vårt talsmannsarbeid i både nord og sør.

Kirken står alltid på de fattiges side. Derfor finnes Caritas, som en organisasjon som "eies" av hver enkelt katolikk og som arbeider på oppdrag av hele Kirken. De norske biskopene har bestemt at dette skal gjøres synlig gjennom i alle menigheter en søndag i året: Caritas-søndag, som i år er den 30. september. Denne søndagen presenteres Caritas' arbeid i forbindelse med messene, og alle kollekter går til inntekt for Caritas – et felles løft for en forandret og forbedret verden.

Det bygges, kjøpes, renoveres og planlegges ...

Det er omfattende utvidelsesarbeid på gang i Den katolske kirke i Norge. Broen har vært i kontakt med noen menigheter, og det de har å fortelle vitner om et vidt aktivitetsspekter.

Byggestarten for Birgittaklosteret på Tiller markeres med et første spadestikk.

BIRGITTA-KLOSTER PÅ TILLER

I Trondheim stift har det vært byggestart for Birgittaklosteret på Tiller. Det første spadesticket fant sted den 21. august 2007. I slutten av 2008 vil søstrene flytte inn. Det nye klostersenteret skal foruten kirke og søstrenes rom inneholde en menighetssal, et gjestehus og lokaler for barnepass. Prosjektet koster rundt 56 millioner kroner.

En stor dag for Birgittasøstrene i Trondheim.

Biskop Georg Müller SS.CC. gledet seg over byggestarten på Tiller.

PORSGRUNN

P. Reidar Voith forteller at sydveggen i prestegården i Porsgrunn skal restaureres, grunnet råteskader i panelet. Det er kulturminnefondet som finansierer dette, på søknad fra menigheten. Prestegården i Porsgrunn er nemlig verneverdig.

Også eiendommen i Svega, det gamle "Grang hotell", får en oppgradering ved at man nå legger inn fjernvarme. Prosjektet koster rundt 250.000 - 300.000 kroner, men man håper å kunne tjene dette inn på ganske kort tid gjennom reduserte fyringsutgifter. Huset rommer i dag utleieleiligheter, samt et forsamlingsrom for katekese.

Da p. Arul, som av biskop Eidsvig er utnevnt til stiftskapellan fra 1. september, skal ha bosted Porsgrunn, har menigheten leid en leilighet til ham i Storgata.

LILLESTRØM

Den 3. juni kunne St. Magnus menighet på Lillestrøm glede seg over åpning av ny, flott festsal i kirkens kjeller. Grunnet byggetekniske og andre problemer har disse lokalene stort sett stått ubrukte siden kirken ble innviet i 1988. Torill Bøker forteller om prosjektet, som også ble støttet av Skedsmo kommune og som skal brukes til å sette fart i ungdomsarbeid, grupper og lag:

– Mange har ment at dette rommet trengte til en skikkelig oppgradering og oppussing slik at vi kunne

Den nye Magnus-salen i Lillestrøm

utnytte det i langt større utstrekning, og nå har det endelig blitt slik. Det er utrolig at dette krevende arbeidet kunne gjennomføres på så kort tid, for størstedelen ved en formidabel vietnamesisk dugnad, der fagfolk og hjelpende hender ikke har spart på innsatsviljen, men bidratt nesten døgnet rundt i tre måneder. Så er også lokalet blitt imponerende, en stor sal som gir god sitteplass for mange, scene i tilknytning til salen, fire adskilte grupperom med dør med vindu inn til salen, og flere serveringssteder.

Innvielsen ble feiret med en stor fest, hvor også ordføreren var til stede. Menighetsrådsleder Chung Nguyen takket p. Iru og dugnadsgruppen for stor innsats.

ST. SVITHUNS KIRKE UTVIDES – "DEN STØRSTE KIRKEN I BISPEDØMMET"

Fra Stavanger meldes det at St. Svithuns kirke er blitt for liten i forhold til antallet besøkende ved søndagsmessene. En utvidelse er på planlegnings-

Modellen viser hvordan St. Svithuns kirke vil bli seende ut etter utvidelsen.

stadiet, og denne vil medføre at kirken får dobbelt så mange sitteplasser.

– Planene for utvidelse av kirken er nå kommet så langt at vi har et byggeprosjekt som kan realiseres innenfor en kostnadsramme på ca. 15 millioner kroner, forteller sognepresten, pater Rolf Bowitz til det lokale menighetsbladet. – Menighetsrådet ber derfor alle om å støtte byggeprosjektet med gaver til byggefondet.

P. Oddvar Moi forteller at det aller meste av dagens kirke vil bli stående, men utgangspartiet (der kirken smalner inn) vil bli revet, og en stor ny del (like lang og litt høyere enn det gamle hovedskipet) legges til her. – Nytt antall sitteplasser vil bli 500 – og vi får vel da den største kirken i bispedømmet. I dag har vi oftest fem messer hver søndag for å få plass til alle. Søknad om utbygging ble sendt til kommunen tidlig i juni, og vi håper på byggestart senhøstes i år.

OSLO

I hovedstaden arbeides det aktivt med å finne ny kirketomt i Oslo Syd, nærmere bestemt på Mortensrud. Også i Oslo Vest er det på sikt også ønskelig å få en ny kirke – selv om behovet her er mindre presserende enn i Oslo Syd.

Akersveien 6 er i ferd med å bli renoveret, og skal romme St. Eystein presteseminar. Arbeidet er omfattende, for så godt som alt av elektriske anlegg, ventilasjon og VVS må gjøres på nytt. I tillegg kommer et par "tyngrer" inngrep, blant annet montering av sydøst-vendte verandaer i de to øverste etasjene, samt en innvendig trapp som forbinder de tre nederste etasjene. I øverste etasje blir det leilighet for rektor og lesesaler for studentene. I de to etasjene under blir det studenthybler og oppholdsrom (kjøkken, stue, spisestue ...). I under-

etasjen skal det være forelesningssal og treningsrom. I tillegg kommer et rom til seminarets spiritual. Alle flater er allerede fornyet, og en del vegger er revet og flyttet. Alle gulv legges nye. Huset isoleres mot loftet, og utvendig mot øst. Hvis alt går etter planen, skal presteseminarets lokaler være klare rundt årsskiftet.

I Akersveien 5 (Oslo Katolske Bispedømme) skal leiligheten i tredje etasje, som nå sist tilhørte p. Gerard Filak, bygges om til kontorer.

I St. Dominikus kirke på Majorstua har det vært problemer med taket, som lekker.

– Siden januar har brødrene vært i kontakt med eksperter, naboer og blikkenslagere, for å kartlegge skadene og få tilbud, forteller p. Arne Fjeld. – Og vi har satt i gang en innsamling til dekning av kostnadene. Anbudet lyder på NOK 550.000.- I begynnelsen av august har gode mennesker gitt oss fantastiske NOK 474.000,-, derav et par meget store gaver.

Arbeidene begynner midt i august, og når folk ser at det er alvor, tar kanskje også innsamlingen fart, så vi kommer ned på bena. I virkeligheten trenger også klosteret – huset vi bor i – en gjennomgripende renovering. Og brødrene drømmer om å bygge en foredragssal, en sidefløy til kirken. Men vi må ta en ting ad gangen. Foreløpig er vi rørt og takknemlige over oppslutningen fra vennene våre.

LILLEHAMMER

I Lillehammer er det kjøpt presteleilighet i et borettslag. Leiligheten ligger sentralt i Lillehammer. Gården er fra ca. 1950, og leiligheten er blitt totalrenoveret. Det er p. Fredrik Hansen, menighetens kapellan, som skal disponere leiligheten det førstkomende året.

LARVIK

I Larvik har det vært nødvendig å utsette utbyggingen av menighetsalen. Denne kommer imidlertid til å bli seende ut slik det opprinnelig var planlagt. Tak, gulv og vegger er nå ferdig bygget. Dører og vinduer er bestilt, og når dette er på plass vil man få et lukket bygg. Menigheten vil selv ferdigstille bygget innvendig.

KIRKEPLANER I JESSHEIM, SANDEFJORD OG KRISTIANSAND

På Jessheim er jakten på kirketomt i gang, men prosessen er ikke kommet så langt. Før sommeren var det møte med kommunen i planleggingsetaten. Det ble snakket om fire mulige tomter. Men en avgjørelse om hvilken tomt som kan bli aktuell er ikke ventet før til våren.

I tillegg til dette arbeider man med kirkeplaner også i Sandefjord og Kristiansand, men ikke noe av dette har foreløpig nådd et konkret stadium.

KS

TRIBUNALET i Oslo katolske bispedømme søker organisasjons- sekretær

Oppgavene omfatter svar på henvendelser, intervjuer og innhenting av informasjon i forbindelse med ekteskapsaker, oversetting, administrative oppgaver, samt organisasjon av møtevirksomhet. Organisasjonssekretæren vil hovedsakelig arbeide innenfor vanlig kontortid på Tribunalets kontor i Akersveien 5. Nødvendig opplæring vil bli gitt.

Lønn etter avtale, men ikke under lønnstrinn 33 i statens lønnsregulativ.

Ønsket tiltredelse: 1. januar 2008.

Det er ønskelig at organisasjonssekretæren er praktiserende katolikk, har høyere utdanning og utmerket muntlig og skriftlig fremstillingsevne på norsk og engelsk. Tribunalets arbeid omfatter personsensitive opplysninger og er omfattet av taushetsplikt. Stillingen innebærer daglig kontakt med mennesker i vanskelige livssituasjoner, og personlig egnethet vil derfor bli vektlagt.

Søknad med CV, attester og vitnemål sendes til: Tribunalet, v/ sr. Ane-Elisabet Røer per e-post eller til: Akersveien 5, 0177 Oslo, innen 10. oktober 2007 – merk "jobbsøknad".

For full stillingsutlysning og -beskrivelse, se www.katolsk.no/nyheter/2007/08/15-0003.htm eller kontakt Tribunalets administrator sr. Ane-Elisabet Røer, på mobil 93 66 36 22 eller tribunalet@katolsk.no.

Deltagere på barneleir Nord.

Barneleir Nord

Av Nathalie Eirin Opeide

TORS DAG FORMIDDAG DEN 28. JUNI

var vi en gjeng på fjorten deltagere og fire ledere som sto spente og forventningsfulle utenfor Vår Frue kirke i Tromsø i påvente av leirens avspark. Med sommerfuglkriblende mager kom vi oss om bord på bussen, kjørt av vår snille bussjåfør Juvenal, som bragte oss til ferga og videre helt til Solhov i Lyngen, hvor leiren skulle finne sted. Ettersom alle deltagere kom fra samme menighet, kjente mange hverandre fra før, og det var derfor full fart med en gang. Aldri et kjedelig øyeblikk når man er på leir! Senere på dagen kom Pater Mirek kjørende fra Harstad og vi feiret åpningsmesse, før tiden var inne for bli-kjent-leker, slik at vi

Tegning var en av de populære aktivitetene.

kunne bli enda bedre kjent. Kvelden kom listende umerkelig og lys blant fjellene, og natteroen senket seg ikke før Thor Anders med sin myndige røst forklarte at Pater Mirek forsøkte å sove på den andre siden av den tynne veggen.

Den sene kvelden til tross – på denne leiren var det deltagere som sto for vekkingen, og ikke lederne, slik man kanskje skulle tro. Mer eller mindre uthvilte tok vi fatt på fredagen, som var ganske spesiell. Under katekesen fikk vi nemlig vite at det var minnedagen for apostlene Peter og Paulus, og vi fikk lære om deres liv og hvor viktige de har vært for Kirken. Selv om dagen var full av hendelser – vi feiret messe, hadde sangøvelse, og lagde fisker med Sr. Natanaela –, så fikk vi også tid til å være ute. Vi spilte badminton og hoppet langtau med presten, og vi fikk også sjansen til å leke en av de beste leker som lekes kan, nemlig haien kommer! På ettermiddagen dro vi ned til fjæra og fant steiner og skjell vi kunne bruke til å lage noe. Så da kvelden kom var vi nok alle litt trøtte, og bra var det, for da fikk vi en lang og god natts søvn.

Lørdagen opprant med håp om sol, og etter morgnebønn og frokost hadde vi katekese hvor vi lærte om fisken som symbol. Senere på dagen malte vi en kopp hver med minner fra leiren som vi kunne ta med oss hjem, og vi malte også på steinene og skjellene vi hadde funnet dagen før. Sr. Natanaela hadde tatt med en slags plastsnorer som vi med en spesiell knuteteknikk prøvde å lage nøkkelringer av, noe som viste seg å være ganske vanskelig selv for noen av lederne. Men utfordringer er vel alltid morsomme. Vi var alle litt spente på kveldens avslutningsfest, og da tiden var inne, plukket vi blomster og blåste opp et overveldende antall ballonger som vi hengte opp på oppholdsrommet. Da alt så veldig fint og festlig ut, gikk vi ned til spisesalen for den gode festmiddagen som våre to supre kokker Birgit og Kirsten hadde laget. Etterpå hadde vi limbokonkurranse og leker og godteriutdeling til kvelden ble gammel og det var på tide å krysse ned i soveposene.

Godt forhold mellom INUKs eder og deltagere.

Dagen etter strålte lyngsalpene mot oss i det fantastiske været og gjorde unna pakking og rydding slik at vi kunne være ute og rulle i gressbaker og andre ting. Etter å ha feiret messe med Pater Marek, som var nødt til å dra hjem tidligere, satte vi oss på bussen mot Tromsø. Vel framme ble det et gledelig gjensyn med foreldre og søsken, og plutselig sto de fire lederne igjen helt alene i den merkelige og stille tomheten, for hvor var all den barnlige latter og energi blitt av? Men allting har en ende, og de var nå enige om at det hadde vært en svært vellykket leir.

Fra NUK-Jubileet på Mariaholm.

NUKs 60 års-festival på Mariaholm

NUK feiret sitt 60 års-jubileum den 3. til 5. august på Mariaholm. Blant høydepunktene var jubileumsmessene, presentasjoner av Norges forskjellige ordenssamfunn, Ta Sjansen og konsertene på fredags- og lørdagskveldene. Det var også foredrag og workshops om blant annet Kirkens selvforståelse, ministrering, den spanske dansen Sevillanas og kallet til preste-tjeneste.

NUKs Landsmøte 14. til 16. september

Landsmøtet er NUKs høyeste organ. Det består av Landsstyret og delegater fra lokallagene. Alle lokallag oppfordres til å sende delegater, og alle delegater oppfordres til å melde seg på på www.nuk.no! Alle lokallag kan sende to delegater med tale-, forslags- og stemmerett. Lokallag med over 100 medlemmer kan sende tre delegater. Bli med og bestem hvordan NUK skal være, og meld på deltagere på Landsmøtet nå!

Oslobenken på Landsmøtet 2006.

Høstens sentrale arrangementer i regi av NUK

Høstsamling:
5. til 7. oktober

Adventsaksjonshelg:
19. til 21. oktober

18+-helg:
9. til 11. november

Alle arrangementer foregår på
Mariaholm i Spydeberg.

Påmelding på
www.nuk.no

Gunnar Markussen var aktiv i NUK på 1970-tallet.

Dette innlegget skulle opprinnelig ha vært en del av artikkelen om NUKs 60-årsjubileum, i nr. 3-2007. Broen beklager at det ved en redaksjonell glipp var falt ut.

Mariaholm og mini-bussmisjonen

Av Gunnar Markussen

DEN STØRSTE BEGIVENHETEN i NUK på 1970-tallet var selvfølgelig innvielsen av Mariaholm. Ungdommen fikk sitt eget fristed for sommerleire og weekender. Tror det er vanskelig å overvurdere Mariaholms betydning for NUK. Selv om undertegnede sverget aldri å dra tilbake etter en weekend der i gymnastiden. Men så feil kan man ta. I denne perioden ble særlig påskeleirene utviklet til det fantastiske pedagogiske konfirmanttilbudet de er. Påskemysteriet har vist seg ypperlig til katekese for ungdom – ikke minst i Mariaholms omgivelser.

Selv ble jeg ikke aktiv i UNKF/NUK før i 1974, men da tok det også helt av. Da var et annet fenomen etablert, nemlig minibussene. Det var en gul Ford Transit i Oslo og en rød en i Bergen. Det var mange av oss som tok "minibusslappen". I 1976 kom den mosegrønne Dodgen – makan til doning. Her var det flust

med hestekrefter og et behagelig førermiljø. Mang en sjåfør har fått de unge til å lære seg å be – "be for syndere nå og i vår dødstime". Men det gikk bra – ingen uhell å snakke om av noe slag.

Oslo-bussen ble særlig benyttet av Oslo katolske ungdomslag Musikk – bedre kjent som OKULM. De og ungdomspresten Rudi Kessel kjørte land og strand og holdt ungdomsmesser. Ungdomsmessene var nok til både glede og forargelse. Selv har jeg alltid ment at forargelsen bunnet i litt misunnelse fra den eldre generasjon for at ikke de fikk gjøre noe tilsvarende. Mye er sagt og mye kan sies om Rudi, men hans fornyelse av liturgien for et ungdommelig miljø var uovertruffen, og ga mange en plattform for sitt kirkelige engasjement.

På sekretariatet rådet Tiny (sr. Mirjam Knollmüller) med streng hånd. Selv med sin vevre skikkelse ruvet hun i UNKF-landskapet. Kroningen av hennes verk på sekretariatet var på mange måter arrangementen av de to pilegrimsturene til Israel i 1977 og 1979.

Stavkirker: Trekirkene i Norge fra middelalderen

Av Jørgen H. Jensenius
Sivilarkitekt, Dr.ing., tilknyttet Universitetet i
Tromsø

Uvdal stavkirke. Foto: Alexander Refsum Jensenius.

Norges 28 bevarte stavkirker fra middelalderen er en del av landets katolske arv. I sommer er det feiret katolske messer i flere av stavkirkene, deriblant Reinli og Heddal. Broen har utfordret Jørgen H. Jensenius, spesialist på oppmåling og dokumentasjon av middelalderens trekirker i Norge, til å orientere om den katolske arv og kulturskatt som Norges stavkirker er.

NÅR ET NYTT OMRÅDE skulle kristnes i middelalderen, var det vanlig å slette spor etter eldre trospraksis ved å reise nye forsamlingsrom for liturgi og trospraksis etter europeisk mønster. Kirken hadde som hovedregel et forbud mot å feire messe andre steder enn ved innviet alter i en bygning som bare var beregnet på trospraksis og liturgi. Med spesiell tillatelse kunne det også feires messe andre steder, med medbrakt reisealter. Når en ny kirke skulle planlegges, var det flere mulige valg av materialer, form, størrelse og byggemåte. Trekirker kunne ha palisadevegger, jordgravde stolper, stolper satt på sten over bakken og på fundamenter av sten. Kirker i sten og tre kunne ha stort skip og et mindre kor, eller skip og kor i ett; ikke to kjente kirker fra eldre tid har samme mål i lengde, bredde og høyde.

Fra langt tilbake i historien kan nordmenn ha vært hyret som håndverkere i andre land. For eksempel kan den romerske hæren ha trengt håndverkere i felt og i vinterkvarter, som i dagens England, i Nederland og Tyskland. Hæren kunne hyre de beste snekkere, murere, tømrere og landmålere i den romerske verden til å bygge leirer, lagerbygninger, brygger, broer, veier og kanaler, i tre og sten. Når slike fagfolk gikk ut av tjenesten kan de ha spredd sine kunnskaper til alle hjørner av Europa. Håndverkere var også med

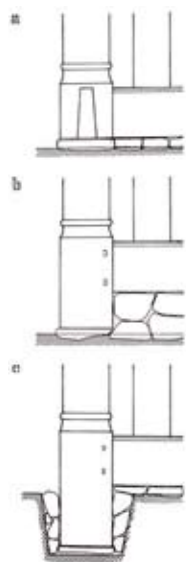
på langferder fra Norge for å vedlikeholde båtene og reise bygninger til lagre og boliger dit de kom. Da kan de samtidig ha tilegnet seg fremmed praksis, som de tok med hjem. Slik ble det fellestrekk i byggemåtene i hele Nord-Europa, og nordmenn må ha vært kjent med både tre- og stenkirker lenge før det ble politisk mulig å sende misjonærer til landet.

Ved kristningen av Norge på 900- og 1000-tallet ble det i hovedsak valgt, så langt man vet i dag, å innvie bygninger med jordgravde stolper til kirker og kapeller. Det er den varianten som hittil er avdekket arkeologisk. Med stolpe menes det reiste, takbærende tømmeret som var satt ned i utgravde stolpegroper. Disse kirkene var noe ulike, de kunne være én-, to- eller treskipete, med skip og kor atskilt eller under ett tak. Noen kirker var enkle, små og lave, andre var forseggjorte, store og høye. Kan hende var det også andre trebygninger som ble innviet til kirker, men slike er det enda ikke funnet spor etter. Gradvis synes det å ha blitt reist stadig flere énskipete stavkirker. Med stav menes de vertikale, bærende tømmerstokkene i bygningen. Stavveggen består av svill, staver og stavlegje, og svillen har en not som veggplankene er satt ned i. Stavene hviler på fundamentsten i bakkenivå og på svillenes oversider. I tillegg ble det også reist en del stavkirker med hevet midtrom,

der hele skipet hviler på krysslagte grunnstokker. Den eldste bevarte kirken som er laget på denne måten er Urnes stavkirke, datert til år 1131.

Som regel var det en kirkegård rundt menighetskirkene, med en størrelse som var tilpasset menighetens behov. Nye kirker kan ofte ha blitt lagt på samme sted som den eldre kirkebygningen, da ble eldre graver minst forstyrret. Om kirkegården også var ny, skulle den helst velsignes samtidig med innvielsen av kirken. Biskopens innvielse av kirken og velsignelsen av kirkegården må ha blitt oppfattet som en fredlysning, bekreftet og garantert av kongen.

Å lage en ny kirke etter et kjent forbilde var rimelig trygt, man visste hva man fikk og hva det kostet. Allikevel er alle kirker litt forskjellige, det kan skrive seg fra ulike krav og ønsker, og ulik lokal byggemåte. Både kvaliteten på og brukstiden for en bygning avhang av valget av byggematerialer og måten de var bearbeidet og satt sammen på. Fundamentet i en bygning var viktig. Hvis fundamentet ikke understøttet bygningen på en tilstrekkelig måte, ville den sige og skjevheter ville oppstå over tid. Ingen reparasjon over fundamentet kunne i ettertid hjelpe mot en dårlig grunnkonstruksjon. Bygningene var ikke råtesikre, men ulike bygninger hadde ulik brukstid. Man må kunne anta at kirkebyggerne anstrengte seg for å finne løsninger som gjorde bygningene mest mulig solide og enkle å vedlikeholde. Men selv ikke erfarne håndverkere

Tegning c er av en jordgravet stolpe. Tegningene a og b er av staver på fundament over bakken. J. H. Jensenius.

kunne forutsi en bygnings brukstid, eller når noe ville brekke, ryke, sige eller brytes over ende, det var for en stor del avhengig av hva senere generasjoner gjorde. Mange bygninger var laget slik at utsatte deler kunne bli skiftet når det ble behov for det.

Ved Svartedauden rundt 1350 ble nok en del kirker lagt øde fordi de ikke lenger hadde en stor nok menighet og mange av kirkene forfalt. Etter Reformasjonen i Danmark-Norge i 1536 ble kirkene gradvis tilpasset nye behov, ny liturgi og trospraksis. Etter hvert, fra begynnelsen av 1600-tallet, ble det satt inn nye vinduer i mange kirker og skipet ble utvidet for å gi plass til benker. Dessuten trengte alter, alterring og skriftestol mer plass, så koret ble også utvidet i mange kirker. For å vise forskjellen i teologisk tankegang, ble gjerne bilder av helgener satt vekk. Ved at man også tok relikviene ut av relikviegjemmet i altrene var kirkene etter katolsk tankegang ikke lenger innviede kirker, men forsamlingsrom. Det er altså ikke i en katolsk kirke man i dag noen ganger feirer messe, som det har vært gjort i Eidsborg, Reinli,

Noen ønsker seg en ny og praktisk kirkebygning, andre synes at nettopp bygningens alder er en kvalitet de setter pris på.

Gol, Røldal og Lom. På 1700-tallet ble mange kirker solgt av staten til private, som tok ut verdiene av kirkene, men ofte brukte lite midler på vedlikehold. Derfor måtte det offentlige gradvis kjøpe kirkene tilbake. Det ble stadig reist nye trekirker, men i en annen byggemåte, ofte av reisverk og med takrytter og høyt spir.

På 1800-tallet ønsket man større og lysere kirker, og en ny lov krevde at kirkene skulle ha et visst antall sitteplasser i forhold til personer i menigheten. De kirkene som var for små til å bygges om måtte rives, mange menigheter var glade for å få tidssvarende kirker. Fortidsminneforeningen ble stiftet i 1844 for å bevare kirker fra middelalderen. Mange

Avdekket stolpehull med stensking. I bakgrunnen grunnstokk med stav. Lom stavkirke. Foto J.H. Jensenius 1973.

så at om man fortsatte å rive, ville det snart ikke være noen stavkirker igjen. Noen kirker ble derfor kjøpt av menighetene like før de skulle rives, og etter 1885 ble det ikke revet flere stavkirker. Omtrent halvparten av de 28 bevarte stavkirkene er fremdeles eid og brukt av menighetene på stedet, med de praktiske problemer det medfører å bruke en kirkebygning som var laget for å tilfredsstille andre krav til menighetsliv. Resten av kirkene er bare i bruk av og til. Det gjelder de som eies av Fortidsminneforeningen (Torpo, Nore, Uvdal, Urnes, Borgund, Hopperstad, Rødven og Kvernes), de som eies av museer (Gol, Garmo, Haltdalen) og de øvrige (Lomen, Øye, Grip).

Kirkene var ansett som bruksgjenstander og de fleste trekirkene har derfor blitt ombygget eller nedlagt og til slutt revet. I Norge er det i dag 1620 kirker. 220 av dem er fredet, deriblant 170 stenkirker og 28 stavkirker fra middelalderen. Til enhver tid har det vært ulike oppfatninger om bevaringen av kirkene. Noen ønsker seg en ny og praktisk kirkebygning, andre synes at nettopp bygningens alder er en kvalitet de setter pris på.

For mer informasjon om stavkirkene, se <http://stavkirke.info/>

”Subsistit in” – Troslære- kongregasjonen svarer på spørsmål om Kirken

Av p. Fredrik Hansen*

Den 10. juli offentliggjorde Troslærekongregasjonen i Vatikanet et kort dokument i form av fem spørsmål og svar om katolsk kirkeforståelse (eklesiologi). Dokumentet, som ble undertegnet av kongregasjonens prefekt kardinal William Levada 29. juni, søker å rettlede det teologiske arbeid samt utbre en korrekt forståelse av Kirkens natur. Selv om dokumentet primært var myntet på Den katolske kirke, førte det til meget kraftige reaksjoner, ikke minst fra protestantisk hold.

Bakgrunn

Både Vatikan I (1869-1870) og Vatikan II (1962-1965), Kirkens to siste konsiler, utarbeidet dokumenter innen ekklesiologi. I utgangspunktet skulle Vatikan I utarbeide en omfattende tekst om Kirken, men da det brøt ut krig mellom Frankrike og Prøyssen i 1870 og Pavestatene falt sammen, ble konsilet avsluttet uten en slik omfattende tekst. Derimot utarbeidet Vatikan II hele fire tekster som omhandlet Kirkens selvforståelse, blant annet Lumen Genatium (LG).

Lumen Gentium, den mest sentrale av konsilets dokumenter, videreførte Den katolske kirkes lære om at Jesus Kristus grunnla på denne jord ”sin hellige Kirke” (LG 8) for å bringe Kristi frelsesverk til alle mennesker. Denne Kirken ”er Kristi ene Kirke, som vi i vårt Credo bekjenner som

én, hellig, katolsk og apostolisk” og ”som vår Frelser etter sin oppstandelse overlot til Peter som dens hyrde.”

Tidligere hadde Kirken forklart forholdet mellom ”Kristi Kirke” og ”Den katolske kirke” med likhetstegn: Kristi Kirke er Den katolske kirke. Dette var enkelt å forstå og i tråd med Kirkens selvforståelse som den ene og sanne kirke på jord. Men mange tolket det dit hen at andre kristne ikke på noe vis hadde del i Kristus og videreføringen av frelsen og nåden.

Da det jo er åpenbart at dette ikke er tilfelle, noe Vatikan II også understreket ved å si at ”Guds skrevne ord, nådens liv, troen, håpet og kjærligheten sammen med andre gaver fra Den hellige Ånd og en del synlige elementer” finnes i andre kristne kirker og kirkelige fellesskap, og at ”Alt dette, som har sitt opphav i Kristus og fører til ham, hører prinsipielt hjemme i Kristi ene Kirke.” (UR 3). Kirkeforståelsen måtte utvikles i tråd med dette. Derfor forklarte Vatikan II forholdet mellom Kristi Kirke og Den katolske kirke på jord med det latinske uttrykket ”subsistit in”, som i Lumen Gentium ble følgende: ”Denne Kirke subsistit in Den katolske kirke” (LG 8).

Men så kom spørsmålene: Hva betyr ”subsistit in”? Hvordan anses dette i forhold til den tidligere terminologien ”er”? Hva betyr dette i forhold til ikke-katolske kristne? Dette ble enda mer komplisert da begrepet ”subsistit in” ofte viste seg vanskelig å gjengi på moderne språk, og mange oversettelser av konsildokumentene beholdt det latinske uttrykket.

Etter konsilet har pavene og kurien ved flere anledninger gitt ut dokumenter om ekklesiologi. Erklæringen Domuinus Iesus fra 2000 står i en særstilling i denne sammenheng. Samtidig har begrepet ”subsistit in” i det store og hele forblitt ubehandlet, og de fleste katolske teologer har valgt å trå meget varsomt her. Debatt om konsildokumentet og ”subsistit in” har imidlertid pågått siden 1965. En debatt til tider påvirket av usikkerhet, tvil og dristige fortolkninger som følge av at konsilets løsning ikke var helt åpenbar eller enkel å bygge videre på.

Kongregasjonens avklaring

Det var på bakgrunn av dette at Kongregasjonen for Troens lære, ledet av den amerikanske kardinalen William Levada, nå valgte å komme med en uttalelse. Kongregasjonens bruk av spørsmål og svar er nok et pedagogisk verktøy, snarere enn et resultat av innsendte spørsmål fra biskoper eller teologer. Avklaringen fra kongregasjonen består av fem spørsmål, og er et lappeteppes av sitater fra Vatikan II, noe som understreker avklaringens kontinuitet fra konsilets lære. Det første spørsmålet og svaret presiserer at Vatikan II ikke medførte noe brudd i forhold til Den katolske kirkes lære, men snarere ”utviklet, fordypet og forklarte den mer tydelig.”

Spørsmål 2 er såpass sentralt at det her gjengis i sin helhet:

Annet spørsmål: Hva er betydningen av utsagnet at Kristi Kirke (på latin:) ”subsistit in” Den katolske kirke?

Svar: Kristus opprettet en eneste Kirke her på jorden, og gjorde den til ”den synlige forsamling og åndelige fellesskap” som fra sitt opphav og gjennom historien alltid har eksistert og alltid vil eksistere. Bare i denne Kirke finnes alle de elementer som Han selv innstiftet. ”Dette er Kristi ene Kirke, som vi i vårt Credo bekjenner som én, hellig, katolsk og apostolisk [...]. Denne Kirke, som samfunn grunnlagt og ordnet i verden, eksisterer konkret i (”subsistit in”) Den katolske kirke, styrt av Peters etterfølger og de biskoper som er i kommunion med ham.”

I Lumen Gentium (8) betyr ”subsistens” denne vedvarende historiske kontinuitet og permanens av alle elementer som er innstiftet av Kristus i Den katolske kirke, hvori Kristi ene Kirke finnes konkret på denne jord.

I henhold til katolsk lære kan man med rette fastholde at Kristi Kirke er nærværende og virksom i de kirker og kirkelige fellesskap som ennå ikke er i full kommunion med Den katolske kirke, i kraft av de elementer av helliggjørelse og sannhet som er tilstede i dem. Ikke desto mindre kan begrepet ’subsistit in’ utelukkende anvendes på Den katolske kirke, nettopp fordi det referer til det enhetens kjennetegn (som vi bekjenner i troens symboler (Jeg tror på én ...

Kirke); og denne "ene" Kirke eksisterer konkret i Den katolske kirke. I norsk oversettelse blir "subsistit in" gjengitt som "eksisterer konkret", altså videreføringen gjennom historiens gang av alt det Herren selv ønsket at hans Kirke skulle besitte i Den katolske kirke. Med andre ord, det Herren ønsket for sin Kirke finnes idag, som det alltid har funnes, i Den katolske kirke, ledet av paven og biskopene i kommunion med han. *Tredje spørsmål: Hvorfor ble uttrykket "subsistit in" tatt i bruk i stedet for det enkle ordet "er"?*

Svar: Bruken av dette uttrykket, som tilkjennegir Kristi Kirkes fulle identitet med Den katolske kirke, forandrer ikke læren om Kirken. For det har sin grunn i sannheten, og bringer klarere til uttrykk det faktum at "flere elementer av hellighet og sannhet også finnes utenfor dens organisasjon, elementer som, fordi de er Kristi Kirkes særegne gaver, trekker i retning av den katolske enhet".

"Til tross for de mangler vi tror de lider av, savner de atskilte kirker eller fellesskap på ingen måte vekt eller betydning i frelsens mysterium. Kristi Ånd har nemlig ikke vegret seg for å bruke dem som midler til frelse, midler som henter sin kraft fra den nådens og sannhetens fylde som er blitt betrodd Den katolske kirke."

Som nevnt tidligere, og gjengitt her fra kongregasjonen, ble bruken av uttrykket "subsistit in" benyttet for å gi rom også i Kirkens ekklesiologi for en større grad av økumenisk teologi.

Økumeniske ringvirkninger

Avklaringen – som først og fremst rettet seg mot katolske teologer og ekklesiologer, og som faktisk angår en utvikling som kom i stor grad på bakgrunn av økumenikk – inneholdt imidlertid også spørsmål av en annen art. Disse medførte en rekke negative reaksjoner fra protestantisk hold. Det kontroversielle femte spørsmålet lød: Hvorfor benytter ikke konsilstekstene eller læreembets postkonsiliære tekster tittelen "Kirke" om de kirkelige fellesskap som er utgått fra det 16. århundres reformasjon? Og kongregasjonen ga følgende svar:

Ifølge katolsk lære nyter disse fellesskap ikke den apostoliske suksjon av ordinasjonssakramentet, og

mangler derfor et av Kirkens konstituerende elementer. Disse kirkelige fellesskap, som særlig på grunn av det sakramentale prestedømmes fravær ikke har bevart det eukaristiske mysteriums opprinnelige og hele innhold, kan i henhold til katolsk lære ikke kalles "Kirker" i egentlig forstand.

Bekreftelsen av Kirkens praksis i ren teologisk forstand, nemlig å benytte begrepet "kirkelige fellesskap" om de protestantiske kirkesamfunn (de ortodokse kirkesamfunn er og kalles "kirker" på lik linje med Den katolske kirke) er i enkelte protestantiske kretser et meget ømtålig punkt. Både i norske og utenlandske medier ble avklaringen avskrevet som et tilbake-steg innen den økumeniske debatt, og en bekreftelse på Den katolske kirkes negative syn på andre kristne og lunkne engasjement til økumenikken. Bl.a. uttalte Pastor Setri Nyomi (generalsekretær for Verdensalliansen for Reformerte Kirker) at dokumentet "gjør at vi stiller spørsmål ved hvor seriøst den Romersk-katolske kirke tar dialogen med den reformerte familie."

På spørsmål om dette bekreftet biskop Eidsvåg av Oslo til avisen Vårt Land at det ifølge katolsk selvforståelse er riktig at ikke alle kirker er kirker i samme betydning av ordet. Han sier at det må være lov å uttrykke hva man mener klart og tydelig.

Det bør også her nevnes at lederen for den russisk-ortodokses Avdeling for økumeniske anliggender, metropolit Kirill av Smolensk og Kalinigrad, hevdet at "Dersom man skal få til en ærlig teologisk dialog, bør man ha en tydelig forståelse av den andres standpunkt," for det hjelper oss til å "forstå hvor ulike vi er". Han slo også fast at det ikke er noe nytt ved Troskongregasjonens tekst, som er "helt i overensstemmelse med Den katolske kirkes lære."

***P. Fredrik Hansen** ble presteviet den 21. april i år og er fra og med 15. august i tjeneste som privatsekretær for biskop Bernt Eidsvåg av Oslo (50 %) og kapellan i Maria-kirken på Lillehammer (50 %).

Kort om Troskongregasjonen

Kongregasjonen for tros læren er en del av Den romerske kurie, Den katolske kirkes sentrale forvaltning. Kongregasjonens historie går tilbake til den historiske inkvisisjonen, og dikasteriet ble formelt opprettet av pave Paul III i 1542, i konstitusjonen Licet av initio. Det opprinnelige navnet var Den hellige kongregasjon for den hellige romerske og universelle inkvisisjon, og oppgaven var å beskytte kirken mot heresi. Den er den eldste av kongregasjonene, og Statssekretariatet er den eneste del av kurien som er eldre. I den apostoliske konstitusjonen Pastor Bonus, promulgert av Johannes Paul II i 1988, heter det at "plikten som tilligger Kongregasjonen for tros læren er å fremme og beskytte tros- og morallæren i den katolske verden; av denne grunn er alt som på noen som helst måte berører disse sakene innenfor dens virkefelt."

Pavenes bønneintensjoner

2007

September

At den økumeniske forsamling i Sibiu i Romania kan bidra til vekst i kristen enhet, slik Herren ba om ved Nattverden.

At alle misjonærer, i gledens etterfølgelse av Kristus, må vite hvordan de kan overvinne vanskelighetene de møter i hverdagen.

Oktober

At kristne som befinner seg i minoritetssituasjoner har kraft og mot til å leve sin tro, og fortsette å være vitne for den.

At Verdens Misjonsdag må være en gunstig anledning til å vekke en enda dypere misjonsbevissthet blant alle døpte.

Pave Benedikt XVI's brev til Kinas katolikker

Av p. Claes Tande

PAVEN HAR SKREVET et skjellsettende brev til Folkerepublikkens Kinas katolikker. Brevet er kanskje det viktigste initiativ fra Romas side overfor kinesiske katolikker på mange tiår; det er ganske omfattende og tar for seg de fleste aspekter ved de troendes situasjon i landet. En uttømmende beskrivelse ville sprengte spalteplassen. Men her er noen punkter:

* Det strider mot katolsk lære om Kirken at regjeringsorganer som Rådet for Religiøse Anliggender, gjennom sin avdeling "Den kinesiske katolske patriotiske forening" (KKPF) har styringen med Kirkens liv. Viktige deler av KKPFs fremme av "de tre autonomier" strider også mot katolsk teologi. Kirken er prinsipielt universell selv om den også nedfeller seg i nasjonale former.

* Ingen bispevielser uten pavelig mandat: Kirken må selv styre hvem som skal bli dens biskoper.

* Alle biskoper i de regimeavhengige strukturer som har innhentet pavelig legitimering må være åpne om det og opptre deretter slik at de troende kan ha sikkerhet for at de står på Kirkens grunn.

* Biskopene som virker utenfor de statsregistrerte strukturer (undergrunnsbiskopene) inviteres til å samarbeide og konsebrere med de av den "åpne" kirkes biskoper som har innhentet pavelig legitimering.

* Vatikanet innser nytten av en reorganisering av bispedømmene i Kina, og er beredt til å samarbeide også med statlige myndigheter om dette.

* Katolikkene fra det åpne (statsregistrerte) kirkemiljø og fra undergrunnsmiljøet må gjøre sitt ytterste for å virkeliggjøre enheten blant seg, selv om fortiden har forårsaket skepsis og bitterhet. Spenninger og skiller

innen Kirken viser behovet for tilgivelse og forsoning. Selv urettmessige men gyldig ordinerte biskoper som ikke har bedt om pavelig legitimering forvalter sakramentene gyldig, og det er ikke galt av trofaste katolikker som ikke har noe alternativ om å be dem f. eks. om fermingens sakrament og delta på deres og deres presters messer.

* Kinas katolikker må modig leve sin kristenplikt både som byggende samfunnsborgere og som forkynnere av Kristi evangelium. Selv om meget ved Kinas senere utvikling er imponerende og prisverdig, er det også en tendens til materialisme og hedonisme, og den sprer seg over hele landet. Katolikkene må leve og forsvare det kristne familieideal.

* Ekstraordinære pavelige bemyndigelser gitt Kinas prester og biskoper fra 1980-tallet og fremover blir nå trukket tilbake og erstattes dels av bestemmelser som fremgår av pavebrevet, dels av universalkirkens vanlige ordninger.

* Strukturene for biskopenes samarbeid og for legfolkets medansvarlighet må etableres eller rettes slik at de passer med Kirkens bestemmelser: Kirkeprovinser, bispekonferanse, sognenes menighetsråd og finansråd.

For å forstå mere av brevet, er det nyttig å skissere bakgrunnsbildet. De tre vanligste spørsmål vi hører om Kirken i Kina er: Er det én eller to katolske kirker der? Hvor mange katolikker er det i Folkerepublikken? Blir katolikker fremdeles forfulgt?

Bakgrunn

Folkerepublikken Kina gjennomgår en rivende utvikling på de fleste områder: Det gjør også kirkene der. Da Mao Zedong utropte den nye kommuniststaten den 1. oktober 1949 var ca. 3,7 millioner av befolkningen katolikker, og ca. 700.000 tilhørte forskjellige protestantiske trossamfunn. Mao satte snart i gang en brutal kristenforfølgelse. Få år etter hans død i 1976 så det allikevel ut til at antallet kristne hadde økt noe. Dette er gjetninger, men det er bred enighet om dem. Etter at de verste forfølgelser var over, har kristendommen i Midtens Rike opplevd en vekst uten historisk sidestykke i noe

Katolsk kirke i Yunnan-provinsen i Kina.

land. Antallet katolikker er i alle fall tredoblet, sannsynligvis mer. Men protestantenes vekst har vært fenomenal. Selv om man ikke skal feste lit til de mest heseblesende overslag, er det nok flere titalls millioner protestanter av alle avskygninger i landet.

På Den katolske kirkes område er situasjonen, trass i den markante veksten, likevel nokså vanskelig. Dels skyldes det at det tidvis og særlig i visse landsdeler fremdeles utøves press, diskriminering og brutalitet mot katolikker som ikke vil innordne seg under kommuniststatens religionspolitikk. Den politikken innebærer blant annet at man ikke kan ha "innblanding" fra "Vatikanet" (skjønt det nå er tillatt å følge Annet Vatikan-konsil med messe på folkespråket, og å nevne paven under messene og å ha generelt velvillige følelser overfor Peters etterfølger), og at kommunistpartiets dertil nedsatte organer har en avgjørende hånd med på kirkestyret, ikke minst ved utnevnelsen av biskoper. Staten vil slett ikke ha biskoper som kan bli for utfordrende i forhold til Partiets sosiale og politiske visjoner og kontroll.

Denne statlige kontrollsyke har sine røtter i kommunistisk ideologi, og den var under maoismen motivert av mer enn ønsket om kontroll. Man ville svekke all religion, og så ved manipulasjoner og/eller maktbruk påskynde dens undergang. Når og

hvordan "proletariatets diktatur" skulle få endelig has på "overtroen" som hemmet realsosialismens endelige gjennombrudd, var bare et spørsmål om tid og taktiske valg. Frem til 1966 var taktikken ikke almen tilintetgjørelse, selv om kirkene spilte svært meget martyrblood. "Den kinesiske patriotiske katolske forening" (KPKF), en partidirigert størrelse, ble opprettet på 1950-tallet for å skape en pro-kommunistisk ensrettet, og forøvrig sterkt svekket, kirke. Noen få overlevende biskoper som ikke satt i fengsel begynte å samarbeide med KPKF, og de bispeviet flere titalls regimevennlige prester til de bispedømmer som KPKF fant å ville beholde. Det var først under kulturrevolusjonen (fra 1966) at den aller mest brutale linje ble generelt gjeldende. Også de samarbeidende KPKF-kirkefolk ble da forfulgt, og etter få år antok makthaverne at krisetendommen nå lå med brukket rygg.

Med Deng Xiaoping endret religionspolitikken seg. Kommunistpartiet holdt riktignok fast ved sin visjon om et samfunn uten religion, men aktivismen for å nå dette mål var stort sett beskjeden. Nå gjaldt det kontroll. Kirkefolk ble løslatt fra fangeleirene, og mange konfiskerte kirkebygg ble gitt tilbake. Det ble mulig å bygge nye kirker og opprette presteseminarer og andre kirkelige institusjoner. Søsterordenene (men ikke presteordenene) kunne gjenoppstå på betingelse av at de ikke understilte seg noen utenlandsk ordensledelse. "Den kinesiske patriotiske katolske forening" ble gjenopprettet, og etter at det ikke lenger ble krevd av bispekandidater å avlegge en slags antiromersk ed, lot et større antall seg utnevne på statens premisser og uten pavens mandat. Samtidig begynte pavelojale løslatte biskoper, med Romas tillatelse, å utnevne og ordinere biskoper. Slik vokste det igjen frem et splittet episkopat med noen tilknyttet det som nå gjerne kalles "den åpne kirke", og andre som virket i "undergrunnskirken". Myndighetene kunne gå svært hardhendt tilverks mot Roma-tro kirkefolk og troende, og man kan dessverre ikke si at forfølgelsesens tid er over for dem. Minst fire biskoper er fengslet, mange prester likeså, kirker og kapeller rives, og pilegrimsferder forstyrres.

Samtidig har nesten alle de kirkerettslig ulovlig utnevnte biskoper hatt diskret kontakt med Roma, og de fleste av dem, ca. 85 % av de ca. 60 biskoper, er nå anerkjent av Paven. Det ble også vanlig at lokalt utpekte og partigodkjente kandidater underhånden innhentet grønt lys fra Roma før de lot seg bispevie. Det er ca. 40 undergrunnsbiskoper, de fleste svært gamle, og det er i mange men ikke alle tilfeller et godt forhold mellom de to bispegruppene.

Kirken er ennå ikke herre i eget hus. Det skyldes særlig at "Den kinesiske katolske patriotiske forening" har styringen med det meste. KKPF er et byråkrati på anslagsvis 30.000 personer, noen av dem gammelkommunister formet av maosismen. En normalisering av de kirkelige forhold vil langt på vei gjøre disse funksjonærer og deres mektige ledere arbeidsløse. Det er dem som mener at det nå stort sett er på KKPF-nivå at det strittes imot en normalisering; høyere opp i stats- og partiapparatet har man etter sigende en mer pragmatisk holdning.

Hva nå?

Resultatene av Pavens brev er foreløpig uvisst. Det er to hovedfaktorer. Den mest avgjørende er hvordan Pavens brev vil innvirke på statens, kommunistpartiets, og det sentrale og regionale religionsbyråkratiets holding til Kirken. De offisielle reaksjoner har så langt vært avmålte, men ikke avvisende. Den andre faktoren er hvor meget brevet vil påskynde den allerede pågående og langt fremskredne indrekatolske forsoning, mellom de katolikker som klart holdt fast ved lojaliteten til Peters etterfølger og avviste samarbeid med det kommunistiske samfunn, og de katolikker som i alle fall tidligere støttet bruddet med Roma og holdt seg inne med staten. Det er så langt

Lofteavleggelse i Shenyang i Nord-Kina. søstre fra ordenen Marias uplettede hjerte.

kommet en rekke lovende tilbakemeldinger som tyder på at brevet bærer gode frukter blant katolikker.

Vi får vente og håpe, og be for Kirken i Kina.

En lengre og mer detaljert utgave av artikkelen kan leses på www.katolsk.no.

I brevetts innledning siterer paven fra Kolosserbrevet:

"Vi takker alltid Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, når vi ber for dere. For vi har fått høre om deres tro på Kristus Jesus og om den kjærligheten dere har til alle de hellige på grunn av håpet som venter dere i himmelen ... Kraften fra hans herlighet skal gi dere styrke, så dere alltid er utholdende og tålmodige."

Brevet anbefaler en årlig bønnedag for Kirken i Kina:

"Kjære overhyrder og alle troende. Datoen 24. mai kunne i fremtiden bli en anledning for katolikker hele verden over til å bli forent i bønn for Kirken som er i Kina. Denne dag er viet den liturgiske ihukommelse av Vår Frue kristnes hjelp, som æres med stor andakt ved Mariahelligdommen på Sheshan i Shanghai."

Enhhet i mangfold

Pave Benedikt XVI åpner for utvidet bruk av den tridentinske liturgien.

”LA OSS SJENERØST åpne våre hjerter og gi rom for alt det som troen selv tillater.” Denne oppfordringen fra paven, basert på 2. Kor 11-13, er essensen i hans motu proprio *Summorum Pontificum* av 7. juli 2007. Motu proprio (latin: av seg selv/av egen vilje) er en betegnelse på et pavelig dokument som er forberedt av paven selv, og ikke av andre i den pavelige administrasjon.

For å forstå dokumentet er det nødvendig med en kort gjennomgang av det siste halve århundrets liturghistorie. Den såkalte tridentinske messen var enerådende i den latinske Kirken fra 1570 til 1969.

Men i 1963 vedtok Andre Vatikan-konsil (1962-65) liturgikonstitusjonen *Sacrosanctum Concilium* (SC), som anbefalte en gjennomgripende liturgisk reform. Liturgifornyernes intensjoner var de aller beste, og deres mål var å gi liturgien dens renhet tilbake. De troende skulle igjen engasjeres fullt ut i den liturgiske aktivitet, og de skulle ikke delta i gudstjenestene som passive tilskuere, men som partnere i kraft av sin andel i det alminnelige prestedømme. Pave Paul VI's reviderte *Missale Romanum* trådte i kraft den 30. november 1969.

Den største forandringen med den nye messen var språket. Tidligere var messen feiret utelukkende på latin, mens det vanlige etter 1970 har vært folkespråket. Andre svært synlige endringer for de troende var prestens orientering (vendt mot folket i stedet for mot øst), kommunion i hånden i stedet for på tungen, kommunion stående i stedet for knelende ved alterringen, kommunion under begge skikkelser (legeme og blod). For prestene var endringene også store: I tillegg til språket og orientering-

Tridentinsk rekviemmesse i St. Olav domkirke i Oslo – sannsynligvis i forbindelse med J. F. Kennedys død i 1963.

ringen, ble det færre bønner, færre korstegn og knebøyinger, færre gjentakelser og større valgfrihet.

Som sagt var fornyernes intensjoner de aller beste, men det må vel være lov å si at situasjonen mange steder raskt kom ut av kontroll. Årene etter konsilet var da heller ikke akkurat de mest stabile årene i verdenshistorien, og den verdslige verdens ungdomsopprør og kultur-revolusjoner smittet også over på Kirken. Alt det gamle skulle bort, men det som kom i stedet, var ofte – men selvsagt ikke alltid – av tvilsom kvalitet. Dette gjaldt kunsten, messeklærne og musikken, men også selve liturgien. De detaljerte reglene ble erstattet av nærmest anarki og en ofte krampaktig kreativitet som ”forårsaket dyp smerte for enkeltpersoner som var dypt rotfestet i Kirkens tro”, for å sitere paven.

Etter at Johannes Paul II (1978-2005) var valgt til pave, utga Gudstjenestekongregasjonen i 1984 brevet *Quattuor abhinc annos*. I det ga paven en generell dispensasjon som

betydde at katolikker over hele verden kunne få tillatelse av sin biskop til å få feiret den tridentinske messen – riktignok med en rekke restriksjoner – i henhold til det reviderte *Missale Romanum* av 1962, som ble utgitt av den salige pave Johannes XXIII (1958-63). I 1988, etter at erkebiskop Lefebvre hadde ekskommunisert seg selv ved eksplisitt ulydighet mot paven, fjernet Johannes Paul II de fleste restriksjonene på feiringen av den gamle messen i sin motu proprio *Ecclesia Dei*. Senere er det klargjort at dispensasjonen ikke bare gjelder tidligere tilhengere av erkebiskop Lefebvre, men alle troende.

Det var ingen hemmelighet at daværende kardinal Joseph Ratzinger var svært kritisk til en del av utslagene av liturgireformen, og han var en veltalende talsmann for en ”reform av reformen”. Det beste eksemplet er hans utmerkede bok *Der Geist der Liturgie. Eine Einführung* (2000), norsk oversettelse: *Liturgi-ens ånd. En innføring* (2001, St. Olav forlag). Da han ble pave i 2005, var

det noen som fryktet og andre som håpet at den nye messen skulle feies ut av Kirken sammen med reelle og innbilte liberalere av alle slag, men begge grupper hadde forstått pave Benedikt like dårlig.

For det er Kirkens enhet som er pavens fremste anliggende, og dette går tydelig frem av hans nye motu proprio. Dokumentet understreker enheten i den romerske ritus, som heretter vil bestå av en ordinær form (forma ordinaria) og en ekstraordinær form (forma extraordinaria). Den ordinære formen vil fortsette å være ritusen fra 1969 (pave Paul VI's Nova Missa), mens den ekstraordinære formen vil være den salige pave Johannes XXIII's missale av 1962, som paven understreker at aldri har vært avskaffet.

Disse formene er ment å inspirere hverandre. Nye helgener som er helligkåret etter 1962 og enkelte av de nye prefasjonene fra Nova Missa, kan inkorporeres i det gamle missalet, mens den nye messen kan lære av den gamle ved å bli tydeligere i å understreke det sakrale som trekker så mange til den tridentinske messen. Paven sier at det nye missalet best kan forene menighetene og bli elsket av folket dersom messen "feires med stor ærbødighet og i samsvar med de liturgiske retningslinjer. Dette vil få frem den åndelige rikdommen og den teologiske dybden i dette missalet."

Det er fortsatt knyttet noen betingelser til feiringen av messer etter 1962-missalet. Alle prester kan feire messer uten menighet etter gammelt eller nytt missale bortsett fra påskens Triduum, og de trenger ingen tillatelse fra Den hellige stol eller fra sin biskop. Disse messene kan overværes av troende som på eget initiativ ber om å få delta. Dette betyr at den gamle messen ikke kan tvinges på de troende, de må selv ta initiativet.

I menigheter hvor det er en stabil gruppe av troende som ønsker messer etter 1962-missalet, bør sognepresten villig imøtekomme deres anmodninger, men på en slik måte at man unngår splid og fremmer hele Kirkens enhet. Feiringene kan skje på hverdager og én gang på søndager og festdager. Den ekstraordinære form kan også brukes ved ekteskap, dåp, ferming og begravelser, ved botens og sykesalvingens sakrament, eller ved spesielle anledninger som

for eksempel pilegrimsferder. Prester som bruker 1962-missalet, må være kvalifisert for det.

Dersom sognepresten nekter å imøtekomme ønskene fra en gruppe troende, må de informere sin biskop, og paven anmoder biskopen sterkt om å imøtekomme ønskene. Dersom biskopen ikke kan sørge for at slik feiring finner sted, kan saken henvises til den pavelige kommisjonen Ecclesia Dei. Paven understreker at de nye bestemmelsene ikke på noen måte svekker biskopenes autoritet og ansvar, og biskopens rolle er å sørge for at alt gjennomføres i fred og forsoning. Paven ber biskopene sende en redegjørelse om deres erfaringer til Den hellige Stol etter tre år, og hvis det oppstår virkelig store vanskeligheter, skal det finnes en måte å løse dem på. De nye bestemmelsene trer i kraft på festen for Korsets Opphøyelse den 14. september 2007.

Pavens dokument har som ventet blitt mottatt med ulike reaksjoner. Mange biskoper har vært svært skeptiske, spesielt i land som Tyskland og Frankrike, og paven var svært interessert i å høre deres syn og informere dem personlig på en kollegial måte før publikasjonen av dokumentet. De offisielle reaksjonene har da også stort sett vært positive, og formannen for den tyske bispekonferansen, kardinal Karl Lehmann, understreket for eksempel pavens bidrag til forsoning i Kirken. Biskop Luca Brandolini, medlem av den italienske bispekonferansens liturgikommisjon, uttalte imidlertid at det var «en trist dag» og at dokumentet bar en av de viktigste reformene fra konsilet til graven.

Den anerkjente italienske katolske journalisten Vittorio Messori sier i avisen Corriere della Sera at pavens brev er en viktig "del av Ratzingerstrategien: Å gjøre det klart at Andre Vatikankonsil ikke er et brudd med fortiden". Lederen for St. Pius X-selskapet (SSPX), biskop Bernard Fellay, kaller dokumentet "et stort sprang i riktig retning" mot full forsoning mellom Lefebvristene og Den hellige stol.

PEO

Dokumentet, samt pavens følgebrev til verdens biskoper, kan i sin helhet leses på www.katolsk.no.

Biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. av Oslo meddelte i juli at det i løpet av høsten vil legges en plan for hvordan man skal tilrettelegge feiring av messen etter 1962-missalet i bispedømmet. Han ber om at prester som mener det er pastorale behov for den gamle messeformen i deres sogn om å vise tilbakeholdenhet inntil nærmere informasjon er bekjentgjort. Videre minner han om at en feiring av den gamle messen forutsetter at kirkerommet er egnet og at den celebrerende prest er liturgisk og språklig skikket for feiring av denne liturgien. Spørsmålet vil kunne drøftes ved prestemøtet på Mariaholm i oktober.

Per Einar Odden er medlem av Broens redaksjon, men i permisjon for teologistudier i London. Han påbegynner i disse dager sitt fjerde av fem studieår.

Norge

St. Magnus menighet i Lillestrøm deles i tre

Biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. av Oslo vedtok den 15. juni 2007 å dele St. Magnus menighet i Lillestrøm i følgende tre sogn, med virkning fra 1. søndag i advent 2007: Lillestrøm og omegnkommuner (tilsammen seks kommuner), Øvre Romerike (tilsammen seks kommuner), Kongsvinger og omegnkommuner (tilsammen seks kommuner). Broen kommer tilbake med ytterligere informasjon om den kommende oppdelingen ved en senere anledning.

Tromsø stift med høringsuttalelse om ny ekteskapslov

Tromsø stift har som høringsorgan 10. august 2007 avgitt uttalelse til Barne- og likestillingsdepartementet vedrørende endringer i ekteskapsloven for bl.a. å skape en felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par, en såkalt "kjønnsnøytral" ekteskapslov.

I uttalelsen går stiftet nærmere inn på fire forhold som alle inngår i regjeringens lovendringsforslag.

Det første gjelder forslaget om assistert befruktning for lesbiske par, og slik at foreldreskapet ordnes således at barn som fødes i slike forhold, i stedet for en far får morens "ektefelle" som "medmor". Stiftet går klart imot forslaget. Generelt er det galt å tilsikte et svangerskap der barnet ikke skal vokse opp hos sine biologiske foreldre. Bedre blir det ikke ved at den tilsiktede familiesituasjon avviker fra det ordinære. Dersom forslaget tar sikte på å bidra til en slags "anerkjennelse" av lesbiske parforhold, innebærer det instrumentalisering av barn. Foreldreskap som etableres på denne måte, er en juridisk fiksjon.

Det neste gjelder muligheten for homofile par til å adoptere barn. Også dette avviser stiftet på samme grunnlag. Stiftet har stor forståelse for at flere land kan få problemer med å inkludere Norge blant land for mottak av adoptivbarn.

Dernest gjelder det likekjønnede ekteskap. Stiftet mener departementets utredning om selve ekteskapet er tendensiøs og ikke holder faglig mål. Å operere med en ekteskapsforståelse der kjønns polaritet, reproduksjon og seksualitet ikke inngår som hovedkomponenter, bryter med en lang vesterlandsk ekteskapsforståelse. Stiftet hevder at ekteskapet må forstås som et resultat av barns grunnleggende rett til å vokse opp hos begge sine foreldre, individets frihet til ikke å komme i ekteskap med noen uten ved egen frivillig beslutning og et visst behov for å ha noen objektive normer for samlivet. Ut fra dette er ekteskap mellom personer av samme kjønn umulig. Om Norge likevel innfører det, vil det være etablering av en ren fiksjon. Staten vil langt på vei sette seg selv på sidelinjen i forhold til det naturrettslig gitte ekteskap.

Forslaget om å konvertere etablerte partnerskap til ekteskap bryter ikke bare med kravet om to kjønn i ekteskapet, men også med prinsippet om at ekteskap bare kan etableres ved partenes ekteskapelige konsensus.

Til slutt holder stiftet frem Kirkens positive utsagn om mennesker med en homoseksuell orientering. Man kan ikke av at visse handlinger vurderes som negative, slutte at menneskeverdet skulle være annerledes for homofile enn for heterofile personer. Menneskeverdet følger av det å være menneske og ikke av hva slags stand i livet man velger eller har mulighet til å velge.

Stiftet konkluderer med at de foreslåtte lovendringer er utelukkende negative. Hele lovforslaget bør legges til side.

Uttalelsen er avgitt av bispedømmeadministratoren etter rådslagning med konsultorkollegiet.

Hele uttalelsen kan leses på www.katolsk.no.

Melding fra Tromsø stift

Møte i Pro Scandiæ Populis (PSP)

Pro Scandiæ Populis (PSP) er en forening for prestestudenter og ordens-kandidater i de nordiske land. Målet er å samle de som er under utdanning på tvers av landegrensene for at de som forbereder seg for et virke

Fra møtet i PSP

i Norden som prest eller ordensmedlem skal bli kjent. Måten dette gjøres på, er at medlemmene får tilbud om å samles i ett av de nordiske landene en liten uke hvert år. Årets møte ble arrangert på det katolske leirstedet Stella Maris utefor Helsinki. 20 medlemmer fra samtlige fem land møtte opp. I tillegg kom biskop Kozon av København, rektoren ved preste-seminaret i Stockholm msgr. Göran Degen og Frau Dorothea Olbrich fra Ansgarwerk i Osnabrück – de som betaler for samlingene. Foruten sosialt samvær, liturgi og sightseeing fordypet vi oss i temaet "De nye bevegelsene i Kirken". I år var det valg av ny nestformann. Cuong Peter Dang, prestestudent fra Finland, ble gjenvalgt til nest-leder for to nye år. Neste møte holdes i Oslo 6.-10. august 2008 hvor temaet for møtet vil være "Re-evangelisering i et sekulært samfunn". For mer informasjon om PSP kan man gå inn på hjemmesidene: <http://psp.katolsk.no/>

*Pål Bratbak
Formann i PSP*

Maristene og dominikanerne på nett

Maristene i Norge har opprettet en egen nettside: <http://maristene.katolsk.no/>. Her finner man blant annet en presentasjon av ordenen og dens virke i Norge. Maristene ble godkjent som orden av pave Gregor XVI i 1836. I Norge har ordenen vært representert siden 1925.

Dominikanerne i St. Dominikus, Oslo, har fått ny og utvidet hjemmeside: <http://stdominikus.katolsk.no/>. "Her vil vi legge ut prekenes, foredrag og artikler, vi vil kunne meddele løpende informasjon om ukeprogrammet, kommentere arrangementer, hendelser og dagligliv i klosteret og ellers. Selvsagt vil klosterets dagsor-

den finnes, og tidene for våre messer og tidebønner. En liten bildeserie som viser litt av klostermiljøet både inne og ute, håper vi også kommer snart,” lyder brødrenes egen beskrivelse.

Søndagslesninger på polsk på www.katolsk.no

I mange menigheter har det oppstått et behov for at polskspråklige må få tilgang til messelesningene på sitt eget språk i forbindelse med at de deltar i menighetens søndagsmesse. Med hjelp fra p. Pawel Piotr Wiech S.S.CC., kapellan i Kristiansand, har www.katolsk.no derfor gjort tilgjengelig søndagens lesninger, samt en refleksjon over preteksten, på polsk – for hele resten av kirkeåret. Tanken bak dette er at menighetene skal kunne printe ut søndagens tekst og refleksjon på polsk og legge dem bak i kirken. Man finner linken til tekstreken nederst på forsiden av www.katolsk.no – under overskriften Czytania mszalne na niedziale z rozważaniem.

Sr. Briega McKenna holdt retrett i Moss

”Hva ville du svare en som ikke viste noe om det kristne budskap og som spurte deg om grunnen til at du er kristen? Hva ville personen få vite om din tro dersom vedkommende bodde hos deg en uke?” Slik startet irske sr. Briega McKenna O.S.C. retretten om helbredelse ved bønn i St. Michael kirke i Moss den 4.-5. juli.

Hun fortsatte med å si at Europa er i ferd med å avkristnes. ”En av hovedgrunnene er at det er så mange kristne som bare hører om Jesus, som ikke har noe personlig forhold til ham. Jeg er her for å fortelle dere at Jesus er levende, han er midt iblant oss og helt konkret i Eukaristien. Derfor er det så viktig at vi trofast deltar i messen og der trygler ham om å komme inn i våre liv.”

Leser man ”Miracles do happen”, er det tydelig at sr. Briega har dyptgripende erfaringer med den levende Gud. På en økumenisk retrett i 1970 opplevde hun at Jesus helbredet henne fra en forkrøplende leddgikt. Hen-

delsen førte etter hvert til endringer i hennes liv som Klarissenonne. Hun måtte si ja til å forkynne denne levende Gud, både i ord, i bønn og med sine hender som Gud gav evnen til å formidle hans helbredelse.

I dag reiser hun verden rundt sammen med p. Kevin Scallon C.M. De holder helbredelsesmesser og forteller at det bare er Jesus som kan helbrede de sår og skader som alle bærer på, det være seg kroppslige eller sjelelige. Selv tilbringer hun flere timer daglig i bønn foran Jesus i Sakrament, og unnlater ikke å nevne at Sakramentstilbedelse er noe pave Benedikt oppfordrer alle menigheter til å gjøre sammen ukentlig!

I Moss fikk en liten gruppe mennesker erfare både den glede, dybde og styrke det er å være katolske kristne. Og fordi gruppen ikke fylte en hel stadion, slik det er når de besøker for eksempel Sør-Amerika, fikk hver enkelt anledning til forbønn hos dem begge. Det punktet i messen hvor p. Kevin gikk fra troende til troende med Jesus i monstansen var uforglemmelig. Jeg så ikke noen som reiste seg fra rullestolene, men vet at det på denne messen rant flere stille tårer enn på en vanlig søndagsmesse.

Jeg snakket også med en gutt på 12 år som har større problemer enn andre barn med å sitte i ro og derfor sjelden går i kirken. Men denne retretten insisterte han å være med på. Da jeg spurte ham hvordan det var mulig for ham å sitte stille en hel dag, svarte han: ”Fordi jeg forstod hva de sa.” Dette sier noe om betydningen av erfaringens og åndens språk i kateketisk sammenheng. Er det ikke nettopp med våre liv og den glede vi finner i troen at vi kan forkynne Evangeliets glade budskap?

Jeg forlot Moss med en bønn. Den at alle kristne må få anledning til å møte Jesus dypt og personlig. At vårt dagligliv og trosliv må være så tett forenet, at denne gjesten som sr. Briega snakket om innledningsvis, med vårt blotte eksempel vil vite at Han er her.

Anne Samuelson

Verden

Kardinal Lustiger.

Kardinal Lustiger død

Den tidligere erkebiskopen av Paris, kardinal Jean-Marie Lustiger, døde søndag den 5. august 2007, 80 år gammel.

Lustiger ble født

den 17. september 1926 i Paris. Hans foreldre var polske jøder som hadde emigrert til Frankrike tidlig på 1900-tallet. Foreldrene ble deportert under den nazistiske okkupasjonen, og moren døde i konsentrasjonsleiren Auschwitz. Sønnen berget livet fordi en katolsk familie i Orléans tok seg av ham. Han konverterte til katolisismen og ble døpt den 21. august 1940, nesten fjorten år gammel. Dåpen fant sted i kapellet i biskopens residens – hvor han selv skulle komme til å flytte inn som biskop nesten førti år senere; han ble den 10. november 1979 utnevnt til biskop av Orléans av pave Johannes Paul II (1978-2005), og senere til erkebiskop av Paris den 31. januar 1981. I 1983 ble han kreert til kardinal.

Kilde: KAP

Vatikanstaten online

Vatikanets ”Governatorato” har åpnet en ny vatikansk internettportal for å imøtekomme pilegrimer og turister som vil ha informasjon om Vatikanstatens mer ”fysiske” side. Websiden www.vaticanstate.va finnes i fem språkversjoner: italiensk, engelsk, fransk, spansk og tysk, og snart skal også en portugisisk versjon legges ut. Websiden har beskrivelser av hva som befinner seg innen Vatikanstatens grenser og gir også åpningstider til attraksjoner. Den inneholder en virtuell reise gjennom Vatikanets hager og har webkameraer som viser Peterskirkenes kuppel, Petersplassen, panorama mot Roma, pave Johannes Paul IIs grav og Governatoratopalasset.

Kilde: VIS

Pakketurer i Vatikan-regi

Vatikanet har i august startet opp med pakketurer fra Roma til populære pilegrimsdestinasjoner som Lourdes i Pyreneene, Fátima i Portugal og Guadalupe i Mexico.

Vatikanets eget kontor for pilegrimsreiser åpnet tidligere i år sin egen hjemmeside, Journeys of the Spirit. Siden kan besøkes på www.josp.it. Her er det mulig å bestille pilegrimsreisene.

Det er inngått en avtale mellom Vatikanet og det italienske flyselskapet Mistral, som skal sende charterfly til de populære reisemålene. Vanligvis blir Mistrals fly brukt til frakt, men nå vil de bli innredet med seter og med religiøse budskap på nakkestøttene.

– Dette vil trolig også være et interessant tilbud til norske katolikker og pilegrims-reisende, sier informasjonsleder Stian Erdal i Oslo Katolske Bispedømme til Verdens Gang.

Kilde: VG Nett

Ny encyklika om sosiallæren?

Pave Benedikt XVI's andre encyklika vil fokusere på økonomiske spørsmål, sier tjenestemenn i Vatikanet. Den hellige far forbereder dokumentet i forbindelse med 40-årsjubileet for *Populorum Progressio*, encyklikaen om sosiallæren som pave Paul VI ga ut i 1967.

Vatikanet har ikke formelt bekreftet at paven skriver på en encyklika, eller når utgivelsen eventuelt vil finne sted. Men i juli uttalte direktøren for Vatikanets pressekontor at paven ville tilbringe deler av sin ferie med å arbeide på en ny encyklika. Ignazio Ingrao, som dekker Vatikanet for det italienske magasinet Panorama, forteller at globaliseringsprosessen vil stå i fokus i den nye pavelige uttalelsen. Pave Benedikt vil vektlegge behovet for økonomiske strukturer og reguleringer som fremmer solidaritet og som er fordelaktig med tanke på en jevn fordeling av ressursene, sa han.

I Italia fikk artikkelen i Panorama bred oppmerksomhet, fordi Ingrao forutsa at paven kom til å fordømme skatteunndragelse i direkte ordlag. Velstående enkeltpersoners bruk av "skatteparadiser" er blitt et hett tema i landet.

Deus Caritas Est, Benedikt XVI's lenge ventede encyklika, ble offentliggjort i januar 2006, og skal foreligge i norsk utgave på St. Olav Forlag i løpet av høsten.

Kilde: CWN

Benedikt XVI gjeninnfører krav om 2/3 flertall ved pavevalg

Vatikanet offentliggjorde den 26. juni en *Motu Proprio*, skrevet på latin, hvor Den hellige far Benedikt XVI gjeninnfører den gamle regelen om at et pavevalg alltid behøver 2/3 flertall for at det skal være gyldig.

Dette dokumentet erstatter regelen bestemt av Johannes Paul II, som i sin apostoliske konstitusjon "Universi Dominici gregis" i 1996 bestemte at et gyldig pavevalg i utgangspunktet måtte ha 2/3 flertall, men med ett unntak: Hvis det ikke var valgt noen ny pave de første tre dagene, det vil si etter maksimalt ni valgoganger (1 + 4 + 4), skulle det holdes en dags pause. I denne tiden skulle kardinalene vie seg til bønn og uformelle diskusjoner. Etter denne pausen skulle avstemningen gjenopptas. Hvis det etter enda syv valgoganger fortsatt ikke var noe resultat, skulle det igjen holdes en dags pause med bønn og diskusjon. Etter nye syv resultatløse valgoganger var det foreskrevet en ny pause. Igjen skulle det avholdes syv valgoganger. Hvis det etter maksimalt 33 valgoganger fortsatt ikke var valgt noen ny pave, skulle camerlengoen be kardinalene gi uttrykk for en mening om hvordan valget skulle fortsette. Denne avgjørelsen måtte være ved absolutt flertall (det vil si halvparten + 1). Dette flertallet blant kardinalene kunne vedta at pavevalget skulle foretas med absolutt flertall, eller de kunne bestemme at de to kandidatene med flest stemmer i siste valgogang gikk til en slags "finale", hvor den ble valgt som fikk flest stemmer.

Paven besøker Østerrike i september

Pave Benedikt XVI's syvende apostoliske reise utenlands, går til Østerrike. Det rapporterer Vatikanets pressekontor den 2. juli. Reisen, som varer fra 7.-9. september, går til

Mariazell i anledning Maria-helligdommens 850-årsjubileum.

Kilde: ZEN

Paven håper å besøke New York og Lourdes i 2008

Vatikanets pressetalsmann p. Fredrico Lombardi har uttalt at paven akter å svare positivt på FN's generalsekretær Ban Ki Moons invitasjon til å besøke generalforsamlingens åpningsseksjon i New York i september 2008. Paven akter også å besøke Lourdes i Frankrike, i anledning 150-årsjubileet for Mariaåpenbaringen den 11. februar 1858.

Kilde: CNA

Biskop Arborelius beklager på kirkens vegne 50 år gammelt overgrep

Biskop Anders Arborelius OCD av Stockholm stift har rykket inn en beklagelse i de svenske avisene Dagen og Göteborgs-Posten, hvor han på Kirkens vegne ber om tilgivelse for et overgrep som en av stiftets prester begikk mot et barn for 50 år tilbake. I sin uttalelse sa biskop Arborelius blant annet: "Jeg som nå er biskop av Stockholm katolske stift, er bedrøvet over det som har skjedd. Det er dypt beklagelig at en av våre prester kan ha utsatt et barn for overgrep. Som stiftets biskop ber jeg om forlatelse for det som har funnet sted og håper at de ulike prosedyrene som stiftet har vedtatt de siste årene kan forhindre at overgrep begås i fremtiden. ... Hendelser av denne type utgjør en absolutt motpol til alt Kirken står for."

Kilde: KI

Utroskapsanklage mot prelat som kritiserer regimet

Myndighetene i Zimbabwe har anklaget erkebiskop Pius Ncube av Bulawayo for utroskap. Erkebiskopens advokat beskriver anklagen som et "iscenesatt forsøk" på å henge ut prelaten, som er en av landets fremste kritikere av president Robert Mugabe. Et statskontrollert TV-selskap annonserte den 16. juli at erkebiskop Ncube er anklaget for å ha hatt et forhold til en sekretær ved sitt kontor.

Sekretærens ektemann skal ha gått til søksmål mot erkebiskopen.

Erkebiskop Ncube er det mest prominente medlem av landets katolske hierarki, som gjentatte ganger har gått i bresjen i kampen mot president Mugabes korrupte regime og arbeider aktivt for demokrati i det svært fattige afrikanske landet.

Kilde: CWN

Overgrepskrisen på retrett?

Den katolske kirke i USA skal være på vei ut av krisen, fem år etter at overgrepsskandalen ble avdekket. "Jeg tror at krisemodusen nå er over, og jeg tror at det er et godt tegn," uttaler Washington-advokat Robert Bennett til AP. Bennett var tidligere medlem av USAs biskoper i 2002 for å håndtere skandalen. Mens bispedømmer fortsetter å både motta og godta krav fra ofre for seksuelle overgrep begått av geistligheten, skal det nå være tegn på at krisen er i ferd med å ebbe ut.

En rapport fra nyhetsbyrået Associated Press viser at antall anklager om seksuelle overgrep begått av prester gikk ned i 2006 og at nye anklager i all hovedsak handler om flere årtier gamle saker. Den viser også at donasjoner til bispedømmene falt noe da skandalen ble avslørt. I 2006 økte imidlertid gavene med 13 %. I tillegg fant en undersøkelse fra oktober 2005 at 74 % av landets katolikker var enten "forholdsvis" eller "svært" tilfredse med biskopenes lederskap – en forbedring på 57 % siden januar 2003.

Robert George, direktør ved The James Madison Program in American Ideals and Institutions ved universitetet Princeton, sier at amerikanske katolikker generelt har maktet å skille kirkelederes feil fra Kirkens lære. Mange trodde i sin tid at krisen ville føre til at katolikker forlot Kirken, noe som altså ikke har vært tilfelle.

Kilde: CNA

Illegal migrasjon ikke det samme som kriminalitet

Å være innvandrер uten dokumenter er ikke det samme som å være kriminell, uttaler en Vatikan-representant

til Globalt Forum for Migrasjon og Utvikling. "Uavhengig av deres legale status" er immigranter mennesker med rettigheter som må respekteres, sa erkebiskop Agostino Marchetto, sekretær for Det pavelige råd for den pastorale omsorg for migranter og reisende.

Den var den 9. juli at erkebiskopen talte ved åpningen av det globale forumet, som samler private og trosbaserte organisasjoner, fagforeninger og forskere, innkalt av den belgiske regjering for å legge frem konkrete forslag for å bedre internasjonal migrasjonslovgivning. Mennesker har rett til å leve i fred og verdighet

i eget land, men de har også rett til å emigrere når disse behovene ikke tilfredsstilles, uttalte erkebiskop Marchetto til forumet.

Kilde: CNS

Valg av nytt pastoralråd i OKB

– oppfordring fra PROs leder

Hva er nå PRO?

Mange av oss har en heller vag forståelse av hva Pastoralrådet er, inntil vi selv tilfeldigvis havner der ... Pastoralrådet er et av biskopens råd, der særlig legfolket skal være representert. I vårt nåværende PRO sitter en representant fra hver menighet, samt noen representanter fra de geistlige og ordensfolket og fra de menighets- og bispedømmeansatte. Rådet skal reflektere sammensetningen av troende hva kjønn, nasjonalitet, yrke og funksjoner i Kirkens liv angår. Pastoralrådet gir biskopen råd i pastorale anliggender, dvs. saker som kan styrke de kristnes tro og stimulere Kirkens liv i vårt bispedømme.

Pastoralrådet skiller seg fra verdslige råd og styrer ved at det er biskopen som presiderer det, og at de konkrete saker har direkte sammenheng med vårt liv i Kristus å gjøre. Dette betyr at PRO-medlemmenes mandat er av en noe mer åndelig art enn man ved første øyekast vil tro. Derfor sier også Kirkeretten at de som velges må være rettskafne mennesker, som lever ut sin tro på en samvittighetsfull måte, i pakt med Guds bud. Ingen av oss føler vel noensinne at vi klarer å leve fullt og helt opp til et slikt ideal, men det er viktig at idealet står der – som en veiledning til menighetene for å finne mest mulig egnede personer, og som en spore til stadig forbedring for dem som velges. Vi kan trygt si at PRO-medlemmene trenger Den hellige Ånds hjelp i særlig grad.

Nytt PRO til høsten

I løpet av våren og ettersommeren er det blitt avholdt menighetsrådsvalg og valg av Pastoralrådsrepresentanter i menighetene. Jeg håper mange av de nye PRO-representantene er villige til å stille til Arbeidsutvalget, som sammen med biskopen skal legge til rette for kirkelig vekst og åndelig fornyelse. Og jeg håper at flere også vil stille som kandidater til PRO-ledertjenesten, med lydhørhet for biskop Bernts prioriteringer og for de pastorale utfordringer som ligger foran oss.

Maria Elizabeth Fongen
Pastoralrådsleder OKB

Sigrid Undset:

ESSAYS OG ARTIKLER 1910 – 1920

Liv Bliksrud (red.)

Oslo, Aschehoug forlag 2004 – 200 s.

Sigrid Undsets visdom

av p. Arne Fjeld

Mange hjem har Sigrid Undsets romaner stående på hyllen. Noe av hennes diktning er blitt en del av nordmenns felles bevissthet. "Tenk, her gikk Kristin," sier folk, selv om vi godt vet at hun er en diktet skikkelse.

Også Sigrid Undsets essays og artikler står vel i manges hyller: Artikkelsamlingene "Etapper", for eksempel, mens de tre artiklene i Norsk Kulturhistorie fra 30-årene – Sognekirken – Valfarten – Klosterliv – etter hvert er vanskeligere å få tak i. De ble utgitt separat under tittelen "Kirke og klosterliv" i 1963, med forord av Hallvard Rieber-Mohn, men også denne utgaven er utsolgt for lenge siden. En venn av meg ba nylig om artiklene ved det offentlige biblioteket på Lillehammer. Personalet måtte romstere lenge i magasinet i kjelleren, før tekstene kom frem til skranken.

Men nå blir Sigrid Undsets artikler lettere å finne frem til. Professor Liv Bliksrud har i flere år arbeidet med en samlet utgave, "Essays og artikler", i fire bind. De er ordnet kronologisk, så første bind, som kom i 2004, dekker tiåret 1910-1920. Annet bind dekker følgende decennium, mens det nylig utkomne tredje bind rommer tekstene fra 1930-1939.

Dette sist utkomne bindet inneholder blant annet de nevnte artiklene fra Norsk Kulturhistorie, hvor artikkelen Sognekirken rommer hele teologien om den katolske messen, forståelig fremstilt, i beskrivelsen av middelaldermenneskets hverdag.

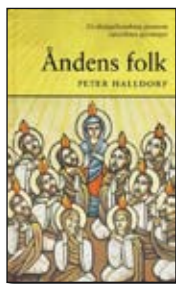
Sigrid Undsets kunnskaper om middelalderen får vi del i, også i essays om Sankt Eystein, Sankt Svithun, om Margery Kempe, om Glas-

tonbury – og hennes forståelse av reformasjonstidens mennesker: "St. Thomas More og St. John Fisher".

Men Liv Bliksrud har også funnet frem mindre kjente tekster fra tidsskrifter, umulige å oppdrive. Her ser vi også Sigrid Undsets blikk på sin samtid. Hun fulgte jo ikke strømmen, men gjennomskuet det meste av det skremmende som var i ferd med å skje i Europa. "Fremskritt, rase, religion", heter et essay fra 1936, hvor hun skriver om et "menneske som driver mot kaos."

Vi får også hennes vurdering av forfatterkolleger: hun skrev forord til Sandmoseos "En flyktning krysser sitt spor", og minneord om Olav Duun og Johan Falkberget. Dette bindet har 1005 sider, og volumet gjør at det egner seg dårlig som sofalektyre. Det ville vel heller ingen forvente.

Fjerde og siste bind er under utgivelse, og vi kan glede oss til artiklene som ble til i landflyktighet i USA, og dikterens tanker fra etterkrigstiden da mange av hennes dystre spådommer var blitt til virkelighet. Biografien om Katarina av Siena avslutter hun med ordene: "Vi trenger sannelig helgenenes visdom." Sigrid Undsets egen visdom er heller ikke ringe.

Peter Halldorf: ÅNDENS FOLK

Luther Forlag

I **Åndens Folk** tar forfatteren oss med på en vandring gjennom Apostlenes gjerninger. Han lar selve fortellingen stå i forgrunnen i stedet for å analysere hvert enkelt bibelvers. Fokus ligger på den kristne etterfølgelsen, som er den røde tråden i bibelboken. Forfatteren tar opp temaer som tradisjon, fornyelse, lederskap, vitnesbyrd og åndelig klarsyn, spørsmål som var viktige for den unge kirken og som utfordrer kirken også i vår egen tid.

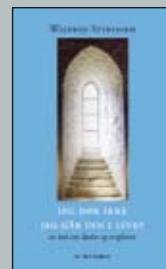
Janina Januszewska-Skreiberg: MED HJERTET I TO LAND

Norsk-polske kulturforbindelser

Lockert Forlag

"**Med hjertet i to land**" behandler de nære kulturelle forbindelser mellom Norge og Polen, og ikke minst den innflytelse kunstnerne gjensidig har hatt på hverandre. Det er første gang dette forholdet tas opp i større bredde.

Janina Skreiberg har bodd i Norge i snart 40 år og har vært en flittig bidragsyter i norske aviser og tidsskrifter om samtidens polske kultur. Hun ble i 2006 tildelt æresprisen Gloria Artis i sølv, av den polske minister for kultur og nasjonal arv, for sin innstas for å spre kjennskap til polsk kultur i utlandet.

Wilfrid Stinissen:

JEG DØR IKKE. JEG GÅR INN I LIVET

– en bok om døden og evigheten

St. Olav Forlag

Døden er kanskje ett av vår tids siste tabuemaer. Forfatteren vil i denne boken vise at vår tilværelse blir mye rikere om vi lærer å leve i vennskap med døden: Døden utgjør porten til et overstrømmende mysterium.

Fra Valdres katolske forum til

St. Thomas kapelldistrikt

DEN 19. APRIL 2007 vedtok biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. av Oslo at på minnedagen for Marias opptagelse i himmelen, den 15. august, skulle alle de seks Valdres-kommunene bli samlet som eget kapelldistrikt under Mariakirken på Lillehammer.

Valdres er en region med seks kommuner i vestre del av Oppland fylke. I denne regionen står det fremdeles seks stavkirker (Hedalen, Reinli, Hegge, Lomen, Høre og Øye) og to stenkirker (Ulness og Slidredomen). Til tross for at det ikke har vært noen organisert, katolsk aktivitet i Valdres før midt på 1990-tallet, er dette et av de områdene i landet med flest kirkelige minner fra middelalderen.

I 1972 ble St. Thomas-kapellet på Filefjell gjenreist som en moderne kirke. Den er vigsløt økumenisk, og biskop Gran deltok fra katolsk side under vigslingen. Den katolske aktiviteten i Valdres startet i 1995 med en messe i Reinli stavkirke. Den er siden blitt feiret nesten årlig. Valdres katolske forums historie går tilbake til 2001, og ble stiftet på initiativ av Birgit Haugen Kalve og Helge Gudheim. Forumet arrangerte foredragskvelder, messer og etter hvert også en liten rosenkransgruppe.

Biskop Eidsvig har besøkt Valdres tre ganger i løpet av de siste årene. Under besøket i mars 2007 fortalte han om sin plan om å samle hele Valdres under Mariakirken og opprette Valdres som kapelldistrikt – det eneste i OKB på denne tid.

11. august 2007 ble det holdt ekstraordinært årsmøte i Valdres katolske forum, og stiftningsmøte for kapelldistriktet. Det ble vedtatt å be biskopen om at navnet på det nye kapelldistriktet burde bli St. Thomas kapelldistrikt, noe biskopen godkjente.

Fra messen i Reinli stavkirke den 7. august 2007. Celebranter var generalvikar Arne M. Kirsebom SS.CC (også sogneadministrator for Lillehammer), p. Arne Fjeld OP (prior ved St. Dominikus kloster i Oslo), p. Amfinn Haram OP (St. Dominikus) og p. Fredrik Hansen (kapellan i Lillehammer).

Det er helgentradisjonen rundt Thomas Becket (1118-1170), erkebiskop av Canterbury, som er årsak til at katolikken i Valdres valgte St. Thomas som navn på kapelldistriktet. Det sto en stavkirke på Kyrkjestølen på Filefjell i Valdres, og denne var viet til St. Thomas. Dette var en lovekirke, og valfarten hit holdt frem helt til kirken ble revet i 1808.

St. Thomas ble drept foran et av alterene i domkirken i Canterbury 29. desember 1170. Derfor er dette hans minnedag, med translasjonsfest 7. juli. Rundt denne dagen har det de senere år blitt feiret katolsk messe i St. Thomaskirken på Filefjell, den 8. juli 2007 med biskop Eidsvig som celebrant.

KS (red.)

MUSIKK- OG LITURGISEMINAR

For hvem: Særlig beregnet på involverte i organistarbeide og kor- og liturgisk ledelse i menighetene. Disse oppfordres til å søke tilskudd fra sine menigheter til å delta.

Når og hvor: 19.- 21. oktober på Katarinahjemmet, Oslo. Seminaret begynner fredag kl. 17 og avsluttes søndag kl. 15.

Emner: Forberedelse og gjennomføring av liturgi, liturgisk sang, liturgisk orgelspill

Ledere: Sr. Ragnhild Marie Bjelland OP og domorganist Helge Landmark

Kursavgift: Kr. 700, inkludert måltider. Trengs overnatting, gjelder følgende: To overnattinger med frokost på Katarinahjemmet: kr. 900.- på enkeltrom eller kr. 700.- på dobbeltrom.

Påmelding: Snarest, senest 1. oktober (det er plass til ca. 20 deltagere), til sr. Ragnhild Marie Bjelland (via e-post: ragnhild.bjelland@katolsk.no eller SMS: 95047360). Opplys hvordan du ønsker å overnatte, gjerne også hvilken korstemme du synger.

Dagsseminar om evangelieforklaring og søndagsskole

ER DET EVANGELIEFORKLARING for barna eller søndagsskole hos dere? I stadig flere menigheter prøver man å gjøre noe spesielt for og med barna i tilknytning til søndagens høymesse. Det kateketiske senter ønsker å bidra til at de som tar på seg oppgaven med å lede en evangelieforklaring eller søndagsskole får en skikkelig opplæring i hvordan man griper dette an.

Vi ønsker derfor å invitere alle som er, eller som kanskje kommer til å bidra i evangelieforklaringen/søndagsskolen, til et dagsseminar i Oslo lørdag den **13. oktober 2007**.

Vi har vært så heldige at vi har fått med oss to personer med solid bakgrunn i søndagsskolearbeide til å innlede for oss. Det er Sunniva Kristiansen fra St.Paul i Bergen og Kristin Hirum Lund eller Ragnhild Knotten fra Norges søndagsskoleforbund.

Det er oppmøte kl. 9.30 og vi avslutter ca kl. 14.30 Det vil bli servert en enkel lunch.

Påmelding kan gjøres til Camilla Cselenyi eller Torvild Oftestad på Det kateketiske senter.

Tlf. 23 21 95 50/51 eller pr. e-post: Kateketisk.senter@katolsk.no innen 1.oktober.

Vi vil ta kr 50,- i deltageravgift som betales ved oppmøte.

Hjertelig velkommen!

NB. I dette seminaret er det mye å lære også for dere som driver med annet arbeide med barn i menighetene. Dere er også hjertelig velkomne!

Foto: © istockphoto

JA, JA ... DA VAR FERIEEN OVER og alle er tilbake til hverdagen. Det betyr slett ikke at vi ikke skal finne på masse gøy og kose oss og ha det moro. Her er kommer forslag til ting man kan gjøre:

Glassmaleri av papir

Når himmelen ute blir grå og trist, er det flott å kunne gjøre sus med litt farger. Du trenger: et sort pappark, silkepapir i forskjellige farger, fargeblyant, gjennomsiktig teip og spiss saks eller skjærekniv. På det sorte arket tegner du figurer som du kan klippe eller skjære ut. Pass på at du har stort nok mellomrom mellom figurene til at du kan lime silkepapir bak hullene med teip. Så klipper du ut passe store biter av silkepapir i forskjellige farger og teiper de på baksiden. Pass på så teipen ikke går utenfor figurkantene. Når du er ferdig teiper du glassmaleriet opp i vinduet. Da skinner lyset gjennom silkepapiret. Det er kjempefint!

POTTEBRØD:

Hvis du har lyst til å overraske mor og far på lørdagsmorgen så kan du stå opp litt tidlig og bake pottebrød. Det er ikke så vanskelig. Du trenger: vanlige leirpottter i passe størrelse, 5 dl hvetemel, 2 dl vann, 2 spiseskjeer matolje, 1/2 teskje salt, 1 teskje sukker, 2 1/2 teskjeer tørrgjær og litt margarin eller smør.

1. Legg leirpottene i en bøtte med vann kvelden før, slik at de forberedes på en tur i ovnen. Du blander sammen mel, sukker, salt og tørrgjær i en bolle og heller på vannet og matoljen.
2. Så elter du godt til deigen blir en seig komp. (Det kan hende du må regulere den litt med mer vann eller mel.)
3. Så hever du deigen i 30 minutter på et varmt sted mens du smører pottene med litt margarin inni.

Ferdig pottebrød!

4. Etterpå putter du deigen i pottene slik at de er omtrent halvfulle. Så setter du ovnen på 200 grader og hever deigen i pottene i 30 minutter til.
- Pottebrødene stekes på nederste rille i ovnen i ca. 35-40 minutter. Hvis du har lyst kan du strø krydder eller solsikkefrø på toppen før du putter dem i ovnen. Når de er litt avkjølt kan de tas ut av pottene.

Fargelegg bildet:

Konkurrans: Kan du se hvilken fortelling fra evangeliene tegningen viser? Husker du hva mannen som sitter i treet het? Du kan skrive svaret på et postkort og sende det til: Det kateketiske senter, Akersveien 16A, 0177 OSLO. Skriv også hva du heter og adressen din. Vi trekker en vinner som får en bok i premie.

Fra avskjedsmessen i St. Hallvard. P. Hölscher t.v.
Foto: Maria Glæver.

ST. HALLVARD MENIGHET tok den 29. juli avskjed med **p. Ronald Hölscher OFM**, som i samråd med sin provinsial har besluttet å flytte tilbake til Nederland – etter nesten 50 års tjeneste i Norge. Den svært folkekjære fransiskanerpateren forlot Norge den 1. august og bor nå ved fransiskanernes pleiehjem i Weert. P. Hölscher er født i Amsterdam den 14. januar 1928. Han ble presteviet i Weert den 11. mars 1956 og kom til Norge 4. august 1958. Her har han blant annet

P. Hölscher hold selv preken ved avskjedsmessen og ble takket med stående applaus. Foto: Maria Glæver.

De troende sto i kø for å ta personlig avskjed med den folkekjære presten. Foto: Maria Glæver.

Fransiskanerne av den nederlandske provins med biskop Bernt Eidsvig. F.v. p. Lars Frenzel (nå i Nederland), br. Bjørne Falkanger, p. Tan Duc Do og biskop Eidsvig. P. Hölscher sittende foran. Foto: Maria Glæver.

vært prest i St. Hallvard menighet i Oslo i hele 30 år – fra 1968 til 1998. Også de siste år har han hatt oppgaver i menigheten. Den 11. mars 2006 kunne han feire sitt 50-årsjubileum som prest. **P. Hölschers nye adresse er: Minder Broeders Kloster, Biest 43, NL-6001 AP WEERT, Nederland.**

Sissel Thyges

Katolske Bispedømme, samtidig som hun skal arbeide innen skolefritidsordningen. Sissel Thyges har arbeidet som biskopens sekretær siden september 2000, først for nå emeriterte biskop av Oslo, Gerhard Schwenzer SS.CC., og siden for hans etterfølger, biskop Eidsvig Can.Reg.

Camilla Cselenyi

foreldre fra Ungarn. Hun har studert ved Universitet i Oslo 1999-2007 og har bachelorgrad i kultur- og samfunnsfag fra 2003, praktisk-pedagogisk utdanning fra 2006 og mastergrad i kristendomsstudier fra våren 2007.

P. WOJCIECH KOTOWSKI SS.CC er av **pater provinsial Andrzej Lukawski SS.CC** nominert til å etterfølge **p. Gerhard Filak SS.CC** som koordinator for den polske sjelesorgen i OKB, med virkning fra og med den 1. august 2007. P. Kotowski vil først tilbringe en tid i Bergen for å lære seg norsk, før han overtar sin oppgave i Oslo. P. Filak ble løst fra oppgaven den 1. mai 2007, etter 20 år som sjelesørger for polsktalende i OKB. Han har nå flyttet til Lillestrøm, hvor han

fra 1. september i år er ansatt i en 20 % stilling som ansvarlig for den polske sjelesorg i St. Magnus menighet. Hans nye adresse er Alexander Kiellandsgate 7 A, 2000 Lillestrøm.

DEN POLSKE PICPUSPROVINSEN har med virkning fra den 31. juli 2007 sagt opp kontrakten for ansvaret for sognepreststillingen på Hamar. I et dekret av den 30. juni 2007 løste provinsialen for den polske Picpusprovinsen, p. Andrzej Lukawski SS.CC, **pater Robert Kanoza SS.CC** fra stillingen som sogneprest på Hamar den 31. juli 2007 og kalte ham tilbake til Polen.

p. Andrzej Kordek OMI

DEN 10. AUGUST ankom **p. Andrzej Kordek OMI** Norge og Askim, for å stå til disposisjon for Oslo Katolske Bispedømmes pastorale behov. P. Kordek er født 30. august 1964 i Bierawa, bispedømmet Opole. Han avla sine første løfter den 8. september 1998 og ble presteviet den 19. juni 2004 i Odra. De siste tre årene har p. Kordek tjenestegjort i Koden, bispedømmet Siedlce. Den nye oblatpateren bor nå i Askim, hvor han sammen med **p. Piotr Pisarek OMI** også skal bygge opp kommunittetsliv og oblatfedrenes virksomhet i Østfold. Den første perioden skal han konsentrere seg om norskopplæring.

SR. M. AGNES NOWAK ble den 6. august 2007 gjenutnevnt til konvents-superior for St. Elisabethsøstrene i Tønsberg for de neste tre år. **Sr. M. Katarina Hodyr**, som til nå har hatt oppgaven som novise- og junioratsmester i provinsen, flyttet den 25. august til Tromsø. **Sr. M. Natanaela Hess** flyttet til Oslo den 14. august 2007, hvor hun fra den 23. august overtok vervet som novise- og junioratsmester.

DEN 1. SEPTEMBER 2007 begynner **p. Nikolas Goryczka OFM**, sogneprest for St. Hallvard menighet i Oslo, et sabbatsår. Det er **p. Frans Szajer**

OFM som vikarierer for ham i tiden sabbatsåret varer.

p. Nikolas Goryczka OFM

DOM LUKAS LORF-WOLLESEN Can.Reg. er med virkning fra 1. september 2007 utnevnt til studentprest i 20 % stilling ved Universitetet i Bergen. Det er blitt inngått en avtale mellom Universitetet i Bergen og Oslo katolske bispedømme om denne stillingen. Tittelen er "Katolsk studentprest ved UiB". Kontoret og kapell vil være i St. Paul, da kirken i praksis ligger på universitetsområdet. UiB gir tilskudd for tjenesten.

ETTER SYV ÅR I NORGE, seks av dem som prior i Sankt Dominikus Kloster, flyttet **p. Réginald Blondeel** i sommer til dominikanerkommuniteten i Rennes. Etter kommunien ved høymessen i Sankt Dominikus den 15. juli, takket p. Arnfinn Haram på vegne av brødrene i Oslo, og p. Réginald ble hilst med varm applaus fra menigheten. P. Réginald vil gjerne beholde kontakten med Norge. Han kommer til Lunden Kloster for en uke allerede i november i år, og siden til pinse 2008. Hans nye adresse er 3, rue Brizeux, F - 35700 Rennes.

BISKOP BERNT EIDSVIG CAN.REG har i sine meddelelser i juli 2007 offentliggjort at **p. Iruthayanathan ("Iru") Pethuruppillai** er blitt inkardinert i Oslo katolske bispedømme. P. Iru ble presteviet den 27. desember 1974 for Oblatfedrene (OMI) og har virket i Norge siden april 1987. Rundt forrige årsskifte søkte han sin kongregasjon og Oslo Katolske Bispedømme om, henholdsvis, ekskardinasjon og inkardinasjon. Dette ble imøtekommet av begge parter og formelt innvilget i dekret fra biskop Bernt Eidsvig av 25. april 2007. Dermed er p. Iru blitt OKBs ferskeste sekularprest.

PRESTESTUDENT for Oslo katolske bispedømme, **Marius Benedict Horn**,

Marius Benedict Horn

Duc Khiem studerer. Marius begynte sine studier ved Allen Hall høsten 2005. Den 12. mai i år ble han innsatt som lektor av biskop John Arnold, assistentbiskop ved erkebispedømmet Westminster. Pastoralpraksisen i Bergen starter den 3. september i år.

DE ENGELSKE DOMINIKANERINNENE i Bodø, **sr. Anna Mary House** og **sr. Sunniva Cummings**, forlot Bodø i juli. Kongregasjonen kom til den nesten nyopprettede St. Eysteins menighet i 1953, og har siden gjort en uvurderlig innsats for menigheten og vært et skattet innslag i byens liv. Den offisielle avskjeden med de to høyt skattede søstrene fant sted i St. Eysteins menighet søndag den 22. juli.

INGRID ROSENDORF JOYS har fra den 31. august blitt innvilget ett års permisjon fra sin stilling som kommunikasjonskonsulent i Caritas Norge, til fordel for en stilling som informasjonsleder i European Council of Religious Leaders – Religions for Peace. Det internasjonale og interreligiøse rådet ble etablert i Oslo i 2002, hvor det også har sitt sekretariat. Ingrid har arbeidet i Caritas Norge i ca. fem år og har blant annet bygget opp organisasjonens informasjons- og talsmannsarbeid.

Alexander Golding

Fredrikstad, hvor han i mange år var aktiv i ministrantlaget og ungdoms- laget. På sentralt hold har han vært

skal ha sin ettårige pastoralpraksis i St. Paul menighet i Bergen. Marius studerer ved presteseminaret Allen Hall i London, hvor også Per Einar Od- den og Nguyen

aktiv i ministrantarbeidet, ledertrening og lederformasjon, og perioden 2006-2007 var han nestleder i Norges Unge Katolikker. Alexander studerer ved Det teologiske Menighetsfakultetet i Oslo, som samarbeider med bispedømmet om presteutdannelsen. Han bor foreløpig i Akersveien 5, men flytter inn i seminaret i Akersveien 6 så snart bygningen er ferdig renoveret.

MENIGHETSRÅDSVALG BLE AVHOLDT i St. Olav menighet i Tønsberg den 24. juni. Rådet får den følgende sammensetning for den kommende perioden:

Øyvind Oppegård, Gunnild Bærø, Knut Barra, Hilde Kirstine Råstad O'Hanlon, Nguyen Duc Hoa, Grethe Nygård, Janina Beukers, Hector Soosaiappu, Mariusz Margielewski og Gina Dakay. Rådet konstituerer seg til høsten.

Det ble også avholdt valg til Pastoralrådet. Menighetens representant her blir Astri Blixhavn, med vara-representant Nhon Van Vo.

ST. MIKAEL MENIGHET I MOSS har valgt nytt menighetsråd. Rådet ser slik ut for den neste perioden: p. Piotr Sylvester Pisarek OMI (selvvalgt), sr. Agnes Ofelia Simbillio (valgt av søstrene), Quoc Van Nguyen (Moss), Kirsti Hagenes (Råde), Tuan Minh Nguyen (Rygge), Ute Heim (Vestby), Bjørn Tao Quac Nguyen (Moss), Rebecca Dehli (Råde), Karen Lerstein (Råde) og Grethe Bjerkelund (vara i Moss).

Representant til Pastoralrådet blir Eric Sundt-Johannesen (Son), med vara Christine Behncke Thielemann (Moss). Det nye menighetsrådet konstituerer seg i begynnelsen av september.

ETTER MENIGHETSRÅDSVALG den 13. mai i år, konstituerte det nye rådet i Mariakirken på Lillehammer seg på følgende måte den 15. august: Jorun Nikoline Myklevik (leder), Kåre Hosar (nestleder), Kristin Sørhoel (sekretær), Zenaida Lindberg (kasserer; representant for filippinerne), Kristina Lindberg (NUK), Anna Westre (medlem) og Shirani Jevne (representant for St. Thomas kapell-distrikt, Valdres).

PÅ STIFTELSESMØTET DEN 11. AUGUST for det nyopprettede St. Thomas kapelldistrikt i Valdres, ble det følgende styre valgt for kapelldistriktet: Helge Gudheim (leder, Ulness), Shirani Jevne (Ryfoss), Christian Wilonja (Fagernes), Lars Knudsen (Fagernes) og Maria Lund (Fagernes). Samtidig ble Valdres katolske forum, som har administrert den katolske aktiviteten i Valdres siden 2001, omformet og nytt styre valgt: Laila Kaprud Kollum (leder, Oslo), Per Kværne (Oslo) og Trine Lundstein (Etnedal).

**UTNEVNELSER
I OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME**

p. Tan Peter Duc Do OFM

Biskop Bernt Eidsvig Can.Reg av Oslo har fra 1. august 2007 utnevnt **p. Tan Peter Duc Do OFM** som rektor ved St. Olav domkirke og St. Josephs kirke, og som skoleprest for barnetrinnet ved St. Sunniva skole i 30% stilling.

P. Andreas Rupprecht SM går inn i en halv stilling som skoleprest for ungdomstrinnet på St. Sunniva, fra og med den 1. august. P. Andreas er siden 1. februar 2007 også ungdomsprest for Norges Unge Katolikker.

I sine meddelelser i juli 2007 opphever biskop Eidsvig med umiddelbar virkning pastoralteamet ved St. Magnus menighet i Lillestrøm. Med virkning fra den 1. desember 2007 utnevnes **p. Iruthayanathan Pethurpillai** til sogneadministrator med regionalt ansvar for St. Magnus menighet i Lillestrøm. Med virkning fra 1. desember 2007 er **p. Rory Mulligan**

SM utnevnt til sogneadministrator med regionalt ansvar for Jessheim, som etableres som egen menighet fra samme dato. **P. Erik Ruud SM** er med virkning fra 1. desember 2007 utnevnt til sogneadministrator for Sta. Clara på Kongsvinger, som også skilles ut som egen menighet fra samme dato.

P. Peter Nguyen Tuan Van ble med virkning fra 1. september 2006 og for en periode på ett år utnevnt til sogneadministrator for St. Peter menighet i Halden. Biskop Eidsvig har vedtatt å utvide p. Vans tjenestetid i Halden, ved å utnevne ham til sogneadministrator for menigheten i en ny periode fra 1. september 2007 frem til påske 2008.

Biskop Eidsvig har utnevnt **p. Arulanandam ("Arul") Anthonypillai** til stiftskapellan, med bolig og arbeidsfelt i Vår Frue menighet i Porsgrunn, fra og med den 1. september 2007.

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender

- 28.09-03.10 I Roma med de katolske skoler
- 05.10 Messe i forbindelse med 150-års jubileum for ordenssøstre i Norge
- 06.10 Festmiddag hos søstrene på St.a Katarinahjemmet
- 07.10 Pontifikalmesse i St. Olav domkirke i forbindelse med 150-års jubileet
- 08.-11.10 Prestemøte på Mariaholm
- 13.10 Ordensoverrekkelser i Bergen
- 14.10 Hovedcelebrant i høymessen i Bergen
- 15-18.10 I Roma i forbindelse med St. Olavs venneforening
- 24.10 AU-møte i PRO
- 27-28.10 PRO-møte på Mariaholm
- 30.31-10 Generalkapittel i Bergen

**Magasinet STREK
– nytt tverrkirkelig tidsskrift**

I juli ble det tverrkirkelige og uavhengige reportasje- og fordypningsmagasinet STREK lansert.

Bak utgiverselskapet Strek Media AS står en uvanlig bred økumenisk mønstring, gruppert rundt hovedaksjonærene Areopagos og Mediehuset Vårt Land. Også Katarinahjemmet er innskyttere, med sr. Anne Bente Hadland OP som styremedlem og fast skribent. Andre velkjente skribenter er Notto Thelle, Peter Halldorf, Erling Rimhaug, Magnus Malm, Paul Otto Brunstad, p. Arnfinn Haram OP, Anders Piltz, Hans Olav Mørk, sr. Hanne-Maria Berentzen O.C.S.O og Knut Grønvik. Redaktør er Asle Finnseth, prisbelønt journalist, redaktør og forfatter.

Magasinet, som kommer ut med fem numre i året, har allerede passert 1000 abonnenter og har fått varm mottagelse. For kr. 560.- kan du få STREK tilsendt ut 2008 (studentpris kr. 390.- per år).

For mer informasjon og bestilling, se

www.strekmag.no

Fra pontifikalmessen i St. Olav domkirke den 24. august.
Foto: Øyvind Tryti.

Dobbel biskoppelig feiring

Svært mange troende deltok i pontifikalmessen i St. Olav domkirke fredag den 24. august, da emeriterte biskop John Willem Gran OCSO og biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. av Oslo feiret henholdsvis 50- og 25-årsjubileum for sin prestevigsel. Etter messen var det stor mottagelse i Mariagården. Dagen før den kirkelige feiringen inviterte biskopene til en mindre jubileumsmiddag med private og offisielle gjester fra inn- og utland.

Biskop Gran ble født i Bergen 5. april 1920 og konverterte til Den katolske kirke i 1941. Han trådte inn i cistercienserklosteret Caldus Abbey i Syd-Wales i november 1949 og ble presteviet samme sted i 1957. Den 27. desember 1962 ble han utnevnt til koadjutor-biskop med etterføl-

gelsesrett i Oslo og til titularbiskop av Rafia. Bispevielsen fant sted 24. mars 1963, og han tjenestegjorde som biskop av Oslo fra 13. desember 1964 til 26. november 1983, da Gerhard Schwenzer SS.CC. overtok bispedømmet.

Biskop Eidsvig ble født i Rjukan den 12. september 1953 og konverterte til Den katolske kirke i 1977. Den 20. juni 1982 ble han presteviet i Oslo, av nettopp biskop Gran. De første årene med prestelig tjeneste tilbrakte han i Bergen, først som kapellan og deretter som sogneprest. I august 1991 forlot Eidsvig bispedømmet til fordel for Augustinerklosteret i Klosterneuburg, Østerrike, hvor han avla sine evige løfter den 28. august 1995. Han var novisemeseter i klosteret fra juni 1996 og også sogneprest i menigheten St. Leopold fra oktober 1996 til juli 2003. Den 11. juli 2005 ble han utnevnt til biskop av Oslo, som etterfølger av biskop Schwenzer. Bispevigselen fant sted den 22. oktober 2005.

KD

In memoriam

**Sr. Maria Zita
(Gertud) Topolinska**

Født: 26. august 1916 i Zarosle/Polen,
Død: 19. mars 2007 i Oslo

Søster M. Zita (Gertruda) Topolinska ble født den 26. august 1916 i Zarosle i Polen. Den 10. september samme år ble hun døpt. Hun ble fermet den 29. juni 1930. På sin nittenårsdag

(den 26.08.1935) trådte hun inn hos Elisabethsøstrene i Den Norske Provins. Ikledning fant sted i Oslo den 25. mars 1936. Første løfter avla hun den 8. april 1937 i Oslo, og de evige løfter den 29. juli 1942 i Tromsø.

I klostret fikk hun utdanning som sykepleier. Hun gjennomgikk kurset i audiometri og tok narkosekurs. Hun fikk også mulighet til å lære å spille orgel og å kjøre bil.

Fra 1937 til 1973 tjente hun Herren i kongregasjonen som sykepleier. Hun var på forskjellige steder i landet, hvor hun utenom tjeneste på operasjonsstua, tjente som organist og sjåfør.

Hun var alltid villig til å snakke med mennesker som trengte åndelig støtte. Mange av dem, særlig konvertitter, minnes henne med kjærlighet og respekt.

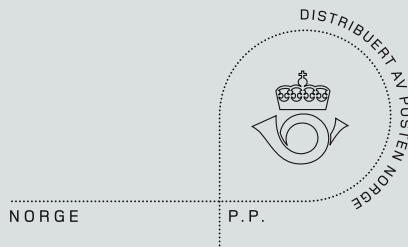
Etter at sykehusene var solgt, ble hennes hovedoppgaver tjeneste i

sakristiet helt til 1996, da huset i Lillestrøm ble solgt. Søster M. Zita ble forflyttet til Trondheim, der hun fortsatte som sakristan og organist i vårt kapell. Hun sang i menighetens kor i Trondheim. To år senere ble huset i Trondheim stengt og da ble Søster M. Zita forflyttet til Oslo. På Nordstrand hadde hun ikke faste oppgaver, men hun hjalp der hvor hun kunne helt til alderdommen og sykdom kom.

I desember 2006 ble hennes helsetilstand forverret. Med tiden ble hun sengeliggende, og trengte hjelp døgnet rundt. Nesten helt til slutt var hun bevisst på sin helsetilstand. Sine lidelser bar hun tålmodig. Hun sovnet stille inn hjemme i Oslo den 19. mars 2007, under forberedelsen til sitt 70-års ordensjubileum, som skulle feires den 14. april 2007.

Vi anbefaler vår kjære avdøde søster Maria Zita til deres forbønn.

St. Elisabethsøstrene i Oslo

Jomfru Marias fødsel

Utsnitt av "Jomfru Marias Fødsel" av Esteban Murillo (Louvre - Paris)

DEN HELLIGE JOMFRU MARIA er den eneste av helgenene, ved siden av Johannes Døperen, som også minnes på sin jordiske fødselsdag. Hele den katolske verden minnes hennes fødsel den 8. september, Nativitas Beatae Mariae Virginis.

Vi vet ingenting om Marias fødsel, og hennes foreldre nevnes ikke i Bibelen. Men det finnes apokryfe fortellinger om hennes fødsel, slik som pseudo-Matteus' evangelium og et annet tilskrevet den hellige Hieronymus. I Jakobs Protoevangelium fra rundt år 150 står historien:

Jomfru Marias foreldre var de hellige Anna og Joakim, og de stammet begge fra Davids slekt. Joakim var prest i Jerusalems tempel, og når han ikke tjenestegjorde der, førte han sin saueflokk på beite i fjellene rundt Jerusalem. Ekteparet førte et gudfryktig og rettskaffent liv, men til deres sorg var deres 20-årige ekteskap ufruktbar, og det ble på den tiden regnet for en skam eller endog en forbannelse. En gang Joakim skulle bære frem offeret, nektet ypperstepresten å ta imot hans offer, da Guds velsignelse ikke hvilte over ham.

Den dypt sårede Joakim dro da ut i ørkenen for å faste og be i førti dager. Stedet identifiseres av noen som Wadi Yabis øst for Jordan, hvor det

gamle Georg-klosteret, viet til Maria, fortsatt står, nå svært restaurert. Mens Anna ba under et laurbærtré, viste det seg engler for begge og forkynnte at de skulle få en datter ved navn Maria, som ville bli æret i hele verden. Begge skyndte seg til hverandre, og de møttes ved Den gyldne port i Jerusalem. Mange store malere, blant dem den berømte

Giotto, har malt denne scenen, og lagt i det hellige ekteparets omfavelse all den ømhet et menneske kan uttrykke. Noen versjoner av legenden hevder at Anna ble gravid kun gjennom et kyss fra Joakim.

Stedet for Marias fødsel er like ukjent. En gammel tradisjon som er akseptert i vest, sier at det skjedde i Nasaret, men en annen tradisjon sier Jerusalem, og går så langt som å spesifisere at det skjedde nær Bezatha-dammen (Jf Joh 5,1-9), hvor en krypt under St. Annas hus æres som det nøyaktige stedet.

I likhet med andre Mariafester stammer hennes fødselsfest fra øst. Den kan ha hatt sin opprinnelse et sted i Syria eller Palestina på begynnelsen av 500-tallet, da kulten for Guds Mor etter konsilet i Efesos i 431 ble intensivert, spesielt i Syria. Den hellige Andreas av Kreta holdt på begynnelsen av 700-tallet flere preken på denne festen. Det finnes ingen bevis på hvorfor 8. september, som uansett ikke ble adoptert universelt, ble valgt som dato for denne festen. Men noen kilder sier at 8. september er vigselssdagen for Maria-basilikaen i Jerusalem på 400-tallet.

I noen deler av vesten ble festen med sikkerhet feiret før midten av 600-tallet, og den sto i den hellige

Willibrords kalender fra rundt 704 og i Hieronymianum fra Auxerre fra rundt år 600. Den nådde endelig Roma fra øst på 600-tallet. Den hellige pave Sergius I (687-701) bestemte at fire Mariafester, fødselen, bebudelsen, Hypapante eller renselsen og himmelopptakelsen, skulle feires i Roma og markeres med en prosesjon, og han foreskrev også et litani for denne festen. Siden historien om Marias fødsel bare er kjent fra apokryfe kilder, var den latinske Kirken sene med å akseptere denne østlige festen.

(Utdrag fra en større biografi på www.katolsk.no, av PEO).

BENEDIKT XVI:

**GUD ER KJÆRLIGHET
DEUS CARITAS EST
ENCYKLIKA**

St. Olav Forlag

Kjærlighet er mulig, og den kan utøves, fordi vi er skapt i Guds bilde. Å erfare kjærlighet og på denne måten slippe Guds lys inn i vår verden – det er dette jeg vil innby til med denne encyklika.

Pave Benedikt XVI